

**PERSPEKTIEWE OOR EFFEKTIWITEIT
VIR POLISIËRING: POLISIE-EENHEDE
IN LOUIS TRICHARDT**

JOHAN JANSE VAN VUUREN

Werkstuk ingelewer ter gedeeltelike voldoening aan die vereistes vir die graad van
Magister in Publieke Administrasie en Ontwikkelingsbestuur
aan die Universiteit van Stellenbosch

APRIL 2006

VERKLARING

Ek, die ondergetekende, verklaar hiermee dat die werk in die werkstuk vervat my eie oorspronklike werk is wat nie vantevore in die geheel of gedeeltelik by enige ander universiteit voorgelê is ter verkryging van 'n graad nie.

OPSOMMING

Die effektiwiteit van 'n openbare organisasie is belangrik, veral in 'n demokrasie, omdat die politici verantwoordbaar is aan die kiesers. Daar word gekyk na verskillende benaderings tot effektiwiteit van 'n organisasie. Die doelwitbereikings- en stelselbenadering beklee die dominante posisies, gevolg deur die strategiese belanghebbende- en mededingende waarde benaderings wat herhaalde teenstrydighede reflekteer. Die doelwitbenaderings definieer organisasie-effektiwiteit as die bereiking van doelwitte terwyl die stelselbenaderings op die proses fokus - organisasie-effektiwiteit word gedefinieer as die vermoë om insette te prosesseer, die uitsette te kanaliseer en om stabiliteit en balans in die stelsel te handhaaf. 'n Meer resente aanbieding is die strategiese belanghebbende benadering. Die benadering definieer organisasie-effektiwiteit aan die suksesvolle wyse waarop die organisasie aan die behoeftes van die belange groepe in die omgewing voldoen. 'n Finale perspektief is gebaseer op die mededingende-waarde benadering wat bestaan uit 'n integrale raamwerk waarin alle veranderlikes se verwantskap tot mekaar, asook die rol wat persepsies speel vergelyk word. Die benadering poog om die groot hoeveelheid kriteria vir organisasie effektiwiteit te sintetiseer in vier modelle.

'n Ondersoek na die effektiwiteit van die Suid-Afrikaanse Polisiediens (SAPD) in Louis Trichardt is gedoen. 'n Holistiese benadering tot polisiëring behoort gevolg te word ten einde by te dra tot die verhoging van die effektiwiteit van polisiëring.

Ter afsluiting word verskeie kriteria vir effektiewe polisiëring geïdentifiseer en blyk dit dat die mededingende-waardebenadering geneem behoort te word om te bepaal of polisie-eenhede effektief is al dan nie.

SUMMARY

The effectiveness of public organizations are of utmost importance, especially in a democracy. Different approaches to organizational effectiveness were investigated in order to determine criteria for effectiveness. The dominant positions, are the goal-attainment and systems approaches, followed by the strategic-constituencies and competing-values approaches. The goal-attainment approach defines organizational effectiveness as the accomplishment of ends. The systems approach focuses on the process itself - defining organizational effectiveness as the ability to acquire inputs, process these inputs, channel to outputs, and maintain stability and balance in the system. A more recent offering is the strategic-constituencies approach. It defines organizational effectiveness as satisfying the demands of those constituencies in the environment from which the organization requires support for its continued existence. The final perspective is one based on competing values, it exist out off a integrative framework where within all variables are related, including perseptions. It has sought to synthesize the large number of organizational effectiveness criteria into four models.

An investigation regarding the effectiveness of the South African Police Service (SAPS) in Louis Trichardt were done. A more holistic approach to policing is deemed necessary to increase the effectiveness of the police.

In conclusion, various criteria for effective policing are identified and it seems that the competing-values approach should be used to determine whether police-units are effective or not.

ERKENNINGS EN DANKBETUIGINGS

Alle eer aan die Here. Dit is alles net genade.

Die volgende persone se bydraes verdien spesiale vermelding :

- Doktor F M Uys vir sy bekwame studieleiding.
- Anri en Johanè vir die belangstelling, geduld en ondersteuning

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1:	Inleiding	1
1.1	Algemene agtergrond	1
1.2	Probleemstelling	2
1.3	Navorsingsdoelstelling	2
1.4	Hipotese	3
1.5	Begripsverklaring	3
1.6	Hoofstukindeling	3
HOOFSTUK 2:	Teoretiese analise van effektiwiteit	5
2.1	INLEIDING	5
2.2	Definisies : Effektiwiteit	5
2.3	Kriteria vir effektiwiteit	7
2.4	Vier benaderings tot organisasie-effektiwiteit	7
2.4.1	Doelwitbereikingsbenadering	8
2.4.2	Stelselbenadering	10
2.4.3	Strategiese belanghebbende benadering	11
2.4.4	Die Mededingende- waarde benadering	13
2.5	Gevolgtrekking	19
HOOFSTUK 3:	Die Suid -Afrikaanse Polisie as organisasie : `n Wetlike raamwerk	20
3.1	INLEIDING	20
3.2	Algemene oorsig van misdaad in Suid-Afrika	20
3.3	Die Suid-Afrikaanse konteks	24
3.3.1	<u>Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996 (No. 108 van 1996)</u>	24
3.3.2	<u>Die Wet op die Suid-Afrikaanse Polisie, 1995 (No. 68 van 1995)</u>	26
3.3.3	<u>Die Openbare Finansiële Bestuurswet, 1999 (No. 1 van 1999)</u>	26
3.3.4	<u>Die Witskrif op Polisie, 1998</u>	27
3.3.5	Nasionale prioriteite en doelwitte vir polisie	29
3.3.6	Provinsiale- en plaaslike prioriteite en doelwitte	31
3.4	Die funksies van die Speurkorps	36
3.5	Gevolgtrekking	40
HOOFSTUK 4:	Persepsies oor effektiwiteit van polisie-eenhede: `n Praktiese ondersoek	41
4.1	INLEIDING	41
4.2	Perspektief op die effektiwiteit van polisie-eenhede in die Louis Trichardt polisiëringgebied	41
4.2.1	Die beroepsomskeuring van die SAPD : `n Analise van die Louis Trichardt polisiëringgebied	42
4.2.2	Verkryging van inligting deur middel van navorsing	43

4.3	Gevolgtrekking	56
HOOFSTUK 5 : Evaluasie en interpretasie van inligting soos saamgevat onder die verskillende benaderings tot effektiwiteit		58
5.1	INLEIDING	58
5.2	Doelbereikingsbenadering	59
5.3	Stelsel- en interne proses benadering	60
5.4	Strategiese belanghebbend benadering	61
5.5	Mededingende - waarde benadering	62
5.6	Gevolgtrekking	62
HOOFSTUK 6: Bevindings, Samevatting en Aanbevelings		63
6.1	INLEIDING	63
6.2	Bevinding	63
6.3	Samevatting	66
6.4	Aanbeveling	67
BIBLIOGRAFIE		70
BYLAE A	Vraelys : Afrikaanse weergawe	74
ANNEXURE A	Vraelys : Engelse weergawe	77
BYLAE B	Funksies van spesialis-eenhede	80

FIGURE EN TABELLE

Tabel 1	Dertig kriteria vir organisasie-effektiwiteit	8
Figuur 2.1	Stelselbenadering	10
Figuur 2.2	Effektiwiteit	14
Tabel 2	“Eight organisational effectiveness criteria cells”	15
Figuur 2.3	“Four models of effectiveness values”	16
Tabel 3	Vergelykende geselekteerde verhoudings in misdaad in Suid-Afrika	22
Figuur 3.1	Struktuur van die Suid-Afrikaanse Polisiediens (SAPD)	33
Figuur 3.2	Organisasiestruktuur van die SAPD : Limpopo	34
Figuur 3.3	Struktuur van die Speurdiens : Limpopo	35
Tabel 4	Vergelyking van die vier benaderings tot organisasie-effektiwiteit	64

HOOFSTUK 1

Inleiding

1.1 Algemene agtergrond

Die totstandkoming van 'n demokrasie in Suid-Afrika in 1994 het tot gevolg gehad dat 'n nuwe polisie diens geskep moes word uit elf polisiemagte van die apartheids era. Polisiëring in Suid-Afrika was tradisioneel gesentraliseerd, para-militêr en outokraties. Hierdie kenmerke het verseker dat die polisie effektief was onder die apartheidsregering; en deur die beheer van politieke opponente van die "REGIME" voor 1994. Die polisie was egter na 1994 nie meer toegegerus vir die effektiewe ondersoek van misdaad nie.

Die bekamping en ondersoek van misdaad word toenemend ingewikkeld. Misdadigers word meer gesofistikeerd wat daartoe lei dat die Suid-Afrikaanse Polisie diens (SAPD) van sy lede in bepaalde rigtings moet laat spesialiseer ten einde effektief te wees.

Die spesialisering van lede van die SAPD het saam met ander fasette binne die diens verandering ondergaan, hoofsaaklik weens die volgende wette :

- (a) Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996 (No. 108 van 1996).
- (b) Die Wet op die Suid-Afrikaanse Polisie diens, 1995 (No. 68 van 1995).
- (c) Openbare Finansiële Bestuurswet, 1999 (No. 1 van 1999).
- (d) Die Witskrif op Polisiëring, 1998.

Bogenoemde wetgewing het die SAPD genoodsaak om hul struktuur en werkswyse te

verander ten einde misdaad effektief te bekamp.

1.2 Probleemstelling

Die deurlopende veranderings in Suid-Afrika het 'n besondere invloed op polisiëring. Die misdaadprobleem in Suid-Afrika het die SAPD genoodsaak om hul strategieë met betrekking tot doeltreffendheid en effektiwiteit te herevalueer. Die behoefte aan effektiwiteit in die polisie, tesame met die transformasieproses wat die SAPS ondergaan, vereis dat 'n verandering in die effektiwiteitskriteria moet plaasvind. Die vraag wat beantwoord moet word is of die SAPD nog effektief is in die nuwe veranderde omstandighede in Suid-Afrika, met spesifieke verwysing na die effektiwiteit van polisie-eenhede in die Louis Trichardt polisiëringsgebied. Die gemeenskap en die polisie se persepsies oor bepaalde teoretiese benaderings oor effektiwiteit, soos byvoorbeeld doelwitbenadering kan verskil. Die vraag is: Wat is die persepsies van die gemeenskap (vir die doeleindes van hierdie werkstuk is die publiek die slagoffers van misdaad) oor die effektiwiteit van polisie-eenhede in Louis Trichardt.

1.3 Navorsingsdoelstelling

Die navorsingsdoelstelling is om ondersoek in te stel na die effektiwiteit van die polisie-eenhede binne die polisie-organisasie in Louis Trichardt en om kriteria vir effektiewe polisiëring te identifiseer.

1.4 Hipotese

Ten spyte van die voordele van spesialisering is dit die persepsie dat polisie-eenhede in Louis Trichardt (Limpopo) nie effektief is nie.

1.5 Begripsverklaring

Die meeste begrippe wat in hierdie dokument gebruik word se betekenis blyk uit die teks en die konteks waarin dit gebruik word. Begrippe wat verduideliking vereis, sluit in polisiestasie, bestuur/bestuurder en Louis Trichardt polisiëringsgebied.

'n Polisiestasie is een van die talryke identifiseerbare organisatoriese sub-eenhede van die SAPD wat op grond van die geografiese verspreiding van die gemeenskap gedentraliseer word om sodoende die gemeenskap te dien. Die begrip bestuur/bestuurder impliseer polisiebestuur wat in leidinggewende hoedanigheid menslike en ander hulpbronne so doelmatig moontlik benut om in bepaalde behoeftes te voorsien en gestelde doelstellings te bereik. Die Louis Trichardt polisiëringsgebied wat geleë is in die noordelike deel van Limpopo verwys na die gebied waarvoor die polisiebeamptes verbonde aan die Louis Trichardt polisie verantwoordelik is.

1.6 Hoofstukindeling

Die hoofstukindeling is as volg :

Hoofstuk 1 : INLEIDING

Navorsingsprobleem en navorsingsonderwerp.

Hoofstuk 2 : TEORETIESE ANALISE

Die omskrywing van effektiwiteit en benaderings tot organisasie effektiwiteit word ondersoek.

Hoofstuk 3 : POLISIE AS ORGANISASIE : 'n WETLIKE RAAMWERK

Hier word holisties gefokus op die SAPD.

Hoofstuk 4 : EMPIRIESE HOOFSTUK

Hierdie hoofstuk verteenwoordig 'n ondersoek na die persepsies oor die effektiwiteit van polisie- eenhede in Louis Trichardt.

Hoofstuk 5 : EVALUASIE

Evaluasie en interpretasie van inligting soos saamgevat onder die verskillende benaderings tot effektiwiteit van 'n organisasie.

Hoofstuk 6 : BEVINDINGS, SAMEVATTINGS EN AANBEVELINGS

HOOFTUK 2

TEORETIESE ANALISE VAN EFFEKTIVITEIT

"We trained hard - but it seemed that every time we were beginning to form up into teams, we would be re-organised. I was to learn later in life that we tend to meet any new situation by re-organising; and what a wonderful method it can be for creating the illusion of progress while producing confusion, inefficiency and demoralisation".

Petronius Arbiter; AD 66

2.1 Inleiding

Ten einde te bepaal of spesialisering groter effektiwiteit teweegbring in die openbare sektor, met spesifieke verwysing na die Suid-Afrikaanse Polisiediens (SAPD), is dit nodig om eers 'n teoretiese ondersoek te doen na die volgende: die konsep effektiwiteit word beskryf, asook spesialisering en die verband tussen effektiwiteit en spesialisering.

2.2 Definisie: Effektiwiteit

Aangesien 'n organisasie nie 'n passiewe struktuur is nie, maar vergelyk kan word met 'n lewende sel of organisme wat groei en moet aanpas by die eksterne en interne omgewing, kan daar 'n voorbehoud geplaas word op 'n organisasie se vermoë om suksesvol te wees (te groei) en om sy voortbestaan te verseker. 'n Afleiding kan gemaak word dat indien 'n organisasie wil voortbestaan, dit effektief moet wees. Die vroeë benadering tot organisasie-

effektiwiteit in die 1950's was eenvoudig, naamlik "Effectiveness was defined as the degree to which an organization realized its goals" (Robbins 1990:49). Die definisie van organisasie-effektiwiteit is nie so eenvoudig nie, "Hidden in this definition, however, were many ambiguities that severely curtailed both research on the subject and practicing managers' ability to grasp and use the concept. For example: Whose goals? The organization's official goals or actual goals?" (Robbins 1990:49).

Fox (1991:71) is van mening dat die betekenis van effektiwiteit/doelmatigheid vaag is en stel dit as volg: "...Efficiency may become a vague and variable criterion. On the one hand it may be measured by profit, while on the other hand it may be measured in terms of survival, status, public service, or expansion". Effektiwiteit word gedefinieer deur Jones en Pendlebury (1969:9); Fox en Meyer (1995:411) en Gildenhuys (1993:501) as die verhouding tussen insette en uitsette. Hoe meer uitsette daar is vir insette, hoe meer effektief is die organisasie. 'n Ander benadering tot effektiwiteit is dat dit verwys na die mate van sukses waarmee die doelstellings bereik word. In hierdie benadering handel doelmatigheid met die omskakeling van insette na uitsette, terwyl effektiwiteit verwys na die uitsette alleen (Jones en Pendlebury, 1969:10). In dieselfde verband kan effektiwiteit beskou word as : "... die bereiking van 'n bepaalde doelwit - met ander woorde die regte taak is afgehandel, onafhanklik van die metodes of tegnieke wat ingespan is om dit te bereik" (Van Niekerk, 1978:8).

Daar bestaan geen eenvormige definisie van organisasie-effektiwiteit nie, soos waargeneem kan word uit bogenoemde definisies. Robbins (1990:77) definieer organisasie-effektiwiteit as: "the degree to which an organization attains its short- (ends) and long-term (means) goals,

the selection of which reflects strategic constituencies, the self interest of the evaluator, and the life-stage of the organization”.

Vir die doel van die werkstuk gaan effektiwiteit gedefinieer word as “die mate waarin ’n organisasie se kort- en langtermyn doelstellings bereik word (teen die laagste moontlike insette)”.

2.3 Kriteria vir effektiwiteit

Omvattende studies gedurende die sestiger - en vroeë sewentiger jare het dertig verskillende kriteria geïdentifiseer waarmee organisasie-effektiwiteit gemeet word. Die kriteria wissel van algemene faktore soos kwaliteit en moraal tot meer spesifieke faktore soos afwesigheid, werksbevreëdiging en doelgerigtheid. Organisasies-effektiwiteit het dus verskillende betekenis vir verskillende mense. Robbins se kriteria word in Tabel 1 weergegee. Hierdie dertig kriteria is nie relevant tot elke organisasie nie, en van die kriteria is meer belangrik as ander afhangende van die soort organisasie. Robbins (1990:49) stel dit as volg “...there is almost an unanimous agreement today that organizational effectiveness requires multiple criteria, that different organizational functions have to be evaluated using different characteristics and the organizational effectiveness must consider both means (process) and ends (outcome)”.

TABEL 1

DEERTIG KRITERIA VIR ORGANISASIE EFFEKTIVITEIT			
1.	Totale effektiwiteit	16	Beplanning en doelstellings
2.	Produktiwiteit	17	Doelgerigtheid
3.	Doeltreffendheid	18	Doelwit vereenselwiging
4.	Wins	19	Rol/standaard ooreenkoms
5.	Kwaliteit	20	Interpersoonlike bestuursvaardighede
6.	Ongelukke	21	Bestuurstaak vaardighede
7.	Groei	22	Inligtingsbestuur
8.	Afwesigheid	23	Gereedheid
9.	Opbrengs	24	Benutting van omgewing
10.	Werksbevreëdiging	25	Evaluering deur eksterne omgewing
11.	Motivering	26	Stabiliteit
12.	Moraal	27	Waarde van menslike hulpbronne
13.	Beheer	28	Deelnemende besluitneming
14.	Konflik / samehorigheid	29	Opleiding / ontwikkeling
15.	Buigsaamheid / aanpasbaarheid	30	Gesteldheid op prestasie

Robbins (1990:50)

2.4 Vier benaderings tot evaluering van organisasie-effektiwiteit

Vier benaderings kan gevolg word om organisasies se effektiwiteit te omskryf. Die benaderings word vervolgens beskryf.

2.4.1 Doelwitbereikingsbenadering

Hierdie benadering tot die evaluering van effektiwiteit is die mees algemene in gebruik. Die doelwitbereikings benadering se uitgangspunt is dat 'n organisasie bestaan ten einde bepaalde doelwitte te bereik, dus word die effektiwiteit van 'n organisasie gemeet aan sy vermoë om doelwitte te bereik. Hoe beter die organisasie in staat is om sy doelwitte te

bereik, hoe meer effektief is die organisasie. In sommige gevalle besluit die bestuur en ondergeskiktes oor die doelwitte, terwyl slegs die bestuur in ander gevalle daaroor besluit.

Robbins (1990:53) beskryf hierdie benadering as volg: "The goal attainment approach states that an organization's effectiveness must be appraised in terms of the accomplishment of ends rather than means. The approach assumes that organizations are deliberate, rational, goal-seeking entities". Hierdie benadering is nie sonder struikelblokke nie. Doelwitbereiking is nie altyd meetbaar nie. Organisasies poog gewoonlik om meer as een doelwit te bereik, wat die situasie bemoeilik, veral indien die twee doelwitte strydig is met mekaar soos byvoorbeeld "hoë kwaliteit produkte" teenoor "lae eenheid kostes". Dit is ook nie altyd duidelik wie se doelwitte bereik word nie - naamlik dié van bestuur, individue, groepe of die organisasie.

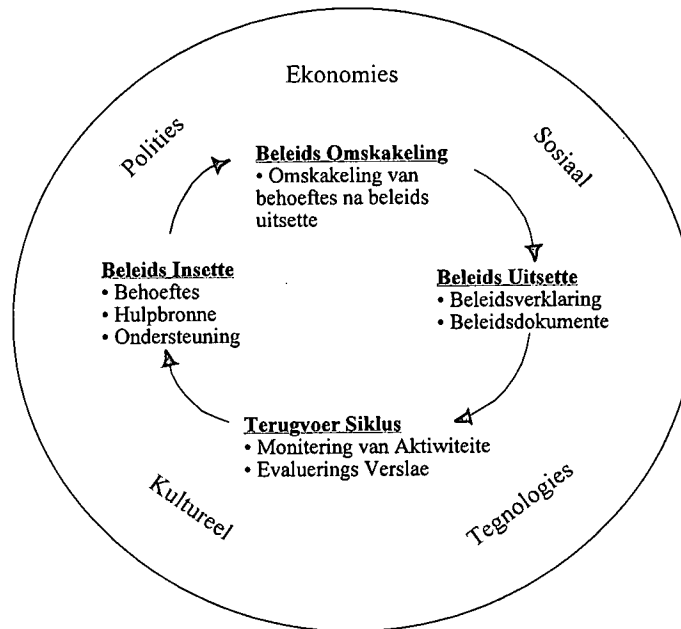
Ongeag hierdie gevolge kan die identifisering en meting van die doelwitte gemaksimaliseer word deur die volgende stappe te volg, soos beskryf deur Robbins (1990:57):

- (1) verseker dat insette verkry word van alle relevante rolspelers, ongeag of hulle deel is van die bestuur of nie;
- (2) sluit werklike doelwitte in, deur die gedrag van lede van die organisasie dop te hou ten einde sodanige doelwitte te bepaal;
- (3) gee erkenning daaraan dat die organisasie kort- en langtermyn doelwitte nastreef; en
- (4) dring aan op haalbare en meetbare doelwitte, eerder as om die vertrouwe te plaas op die vae verklarings wat waarskynlik nie aan die verwagtings van alle relevante rolspelers sal voldoen nie.

Nieteenstaande die feit dat daar verskeie benaderings ten opsigte van organisasie-effektiwiteit is, blyk hierdie die mees populêre denkskool oor effektiwiteit. Volgens hierdie benadering word daar gefokus op: "... the organizational ends - that is, the result of effectiveness. It is concerned with whether or not an organization achieves its goals. The goals school of thought is most explicit in the popular technique/philosophy known as management-by-objectives" (Banner 1995:109).

2.4.2 Stelselbenadering

Hierdie benadering evalueer 'n organisasie se vermoë om die nodige hulpbronne vanuit die omgewing te bekom. Die organisasie wat die nodige insette kan bekom is effektief. 'n Organisasie behoort geëvalueer te word op grond van sy vermoë om insette te verkry, die insette te prosesseer, die uitsette te kanaliseer en stabiliteit te handhaaf. Die uitsette word nie geïgnoreer nie, maar is slegs een element van 'n meer komplekse stel kriteria. Figuur 2.1 skets die basiese elemente van 'n organisasie as 'n stelsel.

Figuur 2.1**Stelselbenadering**

Aangepas uit Fox et al (1991:31)

Robbins (1990:58) is van mening dat “In a system approach, end goals are not ignored; but they are only one element in a more complex set of criteria. System models emphasize criteria that will increase the long-term survival of the organization - such as the organizations ability to acquire resources, maintain itself internally as a social organism, and interact successfully with its external environment. So the systems approach focuses not so much on specific ends as on the means needed for the achievement of those ends”.

Die stelselbenadering impliseer dat 'n organisasie uit onderliggende verbandhoudende onderafdelings bestaan en beklemtoon die belangrikheid van terugvoering. 'n Organisasie is dus afhanklik van die omgewing nie net vir insette nie, maar ook vir die aanvaarding van uitsette (Gibson et al, 1993:35).

Bestuurders wat die stelselbenadering tot organisasie effektiwiteit gebruik, is minder geneig om na langtermyn-resultate te soek. Die benadering verhoog bestuurders se bewustheid van die interafhanklikheid van die organisasies se aksies met die omgewing. Hierdie benadering is relevant waar doelwitte vaag is, soos “die versekering van ’n veilige omgewing”.

Daar is twee belangrike punte van kritiek teen hierdie benadering, naamlik die meetbaarheid van doelwitte en of dit lewensvatbaar is al dan nie.

2.4.3 Strategiese belanghebbende benadering

Hierdie benadering neem die breedste perspektief op organisasie-effektiwiteit. Met hierdie benadering stel bestuurders die effektiwiteit van ’n organisasie vas deur relevante inligting van belangrike strategiese omgewingsektore in te samel. Randolph (1989:673) stel dit as volg: “A strategy constituency is any group of individuals with a stake or interest in an organization and its operations. These constituencies could include customers, suppliers, employees, regulators, bankers and countless others. While all organizations have a variety of constituencies or stakeholders, it has been only recently that the importance of these groups has been publicly acknowledged”. Robbins (1990:62 - 63) is van opinie dat: “The strategic constituencies approach - proposes that an effective organization is one that satisfies the demands of those constituencies in its environment from whom it requires, support for its continued existence”.

Volgens hierdie benadering word die effektiwiteit van ’n organisasie bepaal deur die mate van sukses van so ’n organisasie om belanghebbende doelwitte te bevredig wat die

voortbestaan van die organisasie kan verseker. Die benadering neem aan dat bestuurders verskeie doelstellings navolg. Hierdie doelstellings word verkry deur belangegroepe wat in beheer is van die hulpbronne van so 'n organisasie, te vra wat van belang is. Dan word gekyk na die invloed van die onderskeie belangegroepe op die organisasie en hul verwagtings van so 'n organisasie. Die onderskeie verwagtings, asook die gewig wat dit dra, word met mekaar vergelyk ten einde doelstellings te bepaal. Effektiwiteit word nou bepaal deur die mate waarin 'n organisasie slaag om bepaalde doelstellings te bereik, maar kostes moet in ag geneem word.

Die probleem met hierdie benadering is die skeiding van strategiese belanghebbende en die omgewingsfaktore, wat bemoeilik word deur die invloed van omgewingsveranderlikes oortyd. Wat vir die organisasie in die verlede krities was, mag moontlik nie in die hede krities wees nie.

2.4.4 Die Mededingende - waarde benadering

Die essensie van hierdie benadering word as volg deur Robbins (1990:68) beskryf: "...the criteria you value and use in assessing an organization's effectiveness - return on investment, market share, new product innovation, job security - depend on who you are and the interest you represent. It is not surprising that stock holders, unions, suppliers, management, or internal specialists in marketing personnel, production or accounting may look at the same organization but evaluate its effectiveness entirely differently".

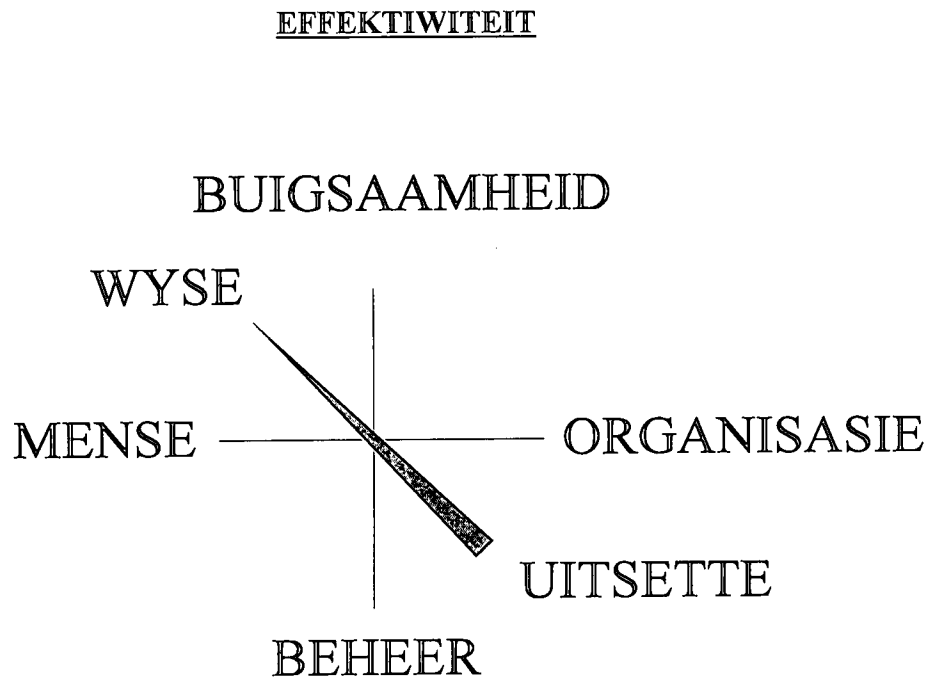
Benewens die feit dat hierdie benadering erken dat voorkeure bestaan vir bepaalde

benaderings tot effektiwiteit, gaan dit van die veronderstelling uit dat daar geen “best” kriteria bestaan om ’n organisasie se effektiwiteit te evalueer nie. Die konsep van organisasie effektiwiteit is tot ’n mate subjektief, dus word dit gebaseer op persoonlike voorkeure en waardes. Ten einde hierdie benadering te gebruik moet daar in meer besonderhede na die ontwikkeling van kriteria vir effektiwiteit gekyk word. Die benadering het begin by die algemene konsepte soos gelys in die dertig kriteria vir organisasie-effektiwiteit in Tabel 1. Volgens Robbins (1990:69 - 70) kom drie basiese stappe van mededingende waardes tevoorskyn, soos geïllustreer in Figuur 2.2:

- (1) buigsaamheid teenoor beheer (hierdie is teenstrydige dimensies van die struktuur van ’n organisasie);
- (2) die welsyn en die ontwikkeling van die mense in die organisasie teenoor die welsyn en ontwikkeling van die organisasie self (hierdie teenstrydighede gaan oor die behoeftes van mense teenoor positiewe en afhandeling van take); en
- (3) interne prosesse teenoor korttermyn-uitsette (die wyse teenoor die finale uitsette).

Die drie stappe waardes word driedimensioneel uitgebeeld in ’n diagram soos uiteengesit in Figuur 2.2. Hierdie waardes kan gekombineer word om agt stappe van organisasie effektiwiteit te vorm, soos wanneer mense, beheer en uitsette gekombineer word, word een stap gevorm. Wanneer organisasie, buigsaamheid en wyse gekombineer word, word nog ’n stap gevorm.

Figuur 2.2

Aangepas uit : Robbins (1990:70)

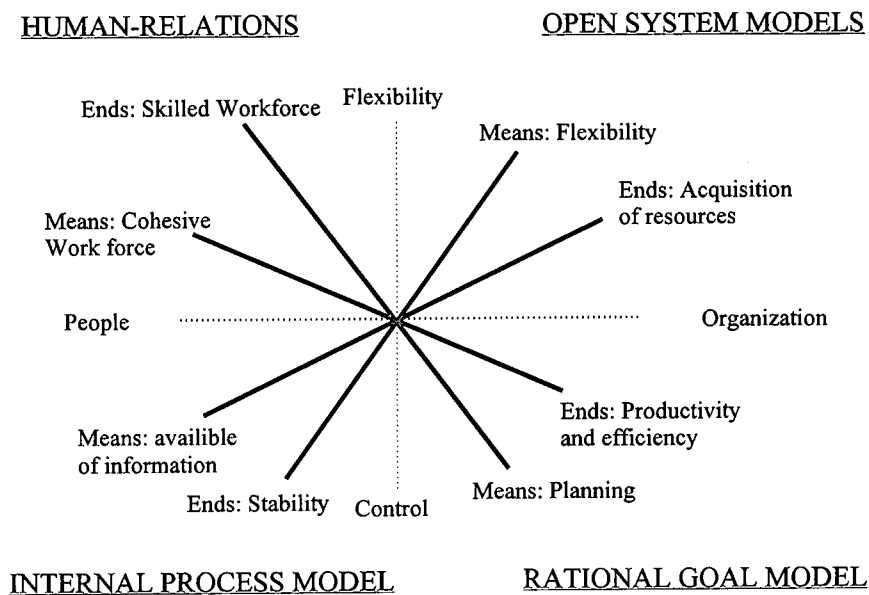
Tabel 2 identifiseer en beskryf die agt moontlike selle wat gevorm word met die kombinerings van die stelsel waardes.

Tabel 2:**“EIGHT ORGANISATIONAL EFFECTIVENESS CRITERIA CELLS”**

Buigsaamheid	Vermoë om aan te pas by veranderende eksterne faktore.
Aanskaffing van organisasie hulpbronne	Vermoë om eksterne steun te verhoog, asook vermeerdering van werkers
Beplanning	Doelwitte is duidelik en verstaanbaar
Produktiwiteit en doeltreffendheid	Volume van produksie is hoog; verhouding tussen uitsette teenoor insette is hoog
Beskikbaarheid van inligting	Kommunikasiekanaal fasiliteer inligting na werkers aangaande werk
Stabiliteit	Gevoel van orde, samehang en voorspoedige funksionering van werksaamhede
Samehorigheid by werkers	Werkers vertrou en respekteer mekaar en werk goed met mekaar saam
Bekwame werkers	Werkers het die vermoë en kapasiteit om hul werk behoorlik te doen

Robbins (1990:71)

Wanneer die agt stelselwaardes ook driedimensioneel uitgebeeld word, sal dit waarskynlik uitgebeeld word soos geïllustreer in Figuur 2.3.

Figuur 2.3**“FOUR MODELS OF EFFECTIVENESS VALUES”**

Robbins (1990 : 72)

Indien holisties na Figuur 2.3 gekyk word, is daar vier verskillende modelle/dimensies van organisasie-effektiwiteit. Elke model verteenwoordig 'n spesifieke stel waardes, waar elkeen van hierdie waardes 'n teenoorgestelde pool het. Die menseverhoudingsmodel wat mense en buigsaamheid reflekteer as effektiwiteitskriteria, staan in kontras met doelwitstelsels. Die oop-sisteem model, verteenwoordig waardes van die organisasie en buigsaamheid, staan teenoor die interne prosesmodel, waar die fokus op mense en stabiele struktuur reflekteer as effektiwiteitskriteria.

Die betekenis van die benadering van mededingende waarde vir bestuur word beklemtoon deur Robbins (1990:76) wanneer hy sê; “Competing values acknowledge that multiple criteria

and conflicting interests underlie any effort at defining and assessing organizational effectiveness. Additionally, by reducing a large number of effectiveness criteria into four conceptually clear organizational models, the competing-value approach can guide the manager in identifying the appropriateness of different criteria to different constituencies and different lifecycle stages”.

Wat ook 'n rol by hierdie benadering speel, is persepsies. Hellriegel (1999:320) stel dit as volg: “Perceptions is the meaning ascribed to a message by either the sender or receiver.”.

Wat 'n persoon sien of ervaar word beïnvloed deur hoe 'n mens dit ervaar en die betekenis wat aan die elemente geheg word. Persepsies verskil van persoon tot persoon. Enige gebeurtenis of insident word gefilter deur 'n individu se ervarings wat tot gevolg het dat mense se sienings van 'n gegewe insident kan verskil.

Daar kom twee tipes persepsies voor, naamlik selektiewe persepsies en stereotipering. Selektiewe persepsies is 'n proses van filtrering van inligting wat 'n persoon behoort te vermy. Stereotipering is die proses waarin afleidings gemaak word ten opsigte van 'n persoon se ras, geslag of ouderdom. Ongeag die tipe persepsie, blyk dit dat 'n persepsie 'n persoonlike ervaring van gebeure is.

'n Mededingende waarde benadering blyk die mees geskikte benadering te wees om die persepsies van organisasie-effektiwiteit te illustreer, as die mate waarin 'n organisasie se kort- en langtermyn doelstellings bereik word (teen die laagste moontlike insette).

2.5 Gevolgtrekking

Na aanleiding van die inhoud van die hoofstuk kan die afleiding gemaak word dat die definiëring van effektiwiteit in die openbare sektor problematies is. Outeurs het die afgelope tyd verskeie kriteria gestel waaraan effektiwiteit in organisasies gemeet kan word. Nieteenstaande moet die betekenis en mening van organisasie-effektiwiteit teenoor mekaar gestel word as sentrale tema in organisasie-effektiwiteit.

Die doelwitbereikings- en stelselbenadering beklee die twee dominante posisies wat herhaalde teenstrydighede reflekteer. Eersgenoemde definieer organisasie-effektiwiteit as die bereiking van doelwitte, terwyl laasgenoemde op die proses fokus - organisasie-effektiwiteit word gedefinieer as die vermoë om insette te verkry, die insette te proses, die uitsette te kanaliseer en om stabiliteit en balans te handhaaf.

'n Meer resente benadering is die strategiese belanghebbende benadering. Die benadering definieer organisasie-effektiwiteit as die suksesvolle wyse waarop die organisasie aan die behoeftes van die belangegroep in die omgewing voldoen. 'n Finale perspektief is gebaseer op die mededingende-waardebenadering. Die benadering poog om die groot hoeveelheid kriteria vir organisasie-effektiwiteit in vier modelle te sintetiseer. Elkeen van die modelle is gebaseer op 'n gegewe stel waardes. Wat hier ook van belang is, is persepsies van mense wat duidelik 'n invloed kan hê op die effektiwiteit van 'n organisasie, so ook kan persepsies die effektiwiteit verbeter of versleg.

HOOFSTUK 3

DIE SUID-AFRIKAANSE POLISIEDIENS AS ORGANISASIE : 'n WETLIKE RAAMWERK

3.1 Inleiding

Voordat bepaal kan word wat die persepsies van effektiwiteit by spesialis-eenhede in 'n spesifieke openbare organisasie (die SAPD vir die doel van hierdie studie) is, moet daar eers holisties na die organisasie gekyk word. Daar word eerstens ondersoek ingestel aangaande die misdaadsituasie in Suid-Afrika omrede die SAPD verantwoordelik is om misdaad in Suid-Afrika te besry. Tweedens word ondersoek ingestel na die konteks waarbinne die SAPD opereer. Ten slotte gaan ondersoek ingestel word na die werksaamhede van die speurtak, in Louis Trichardt (spesialis-eenhede in die speurtak en hul onderskeie mandate).

3.2 Algemene oorsig van die misdaadsituasie in Suid-Afrika

Die voorkoms van misdaad is nie in alle dele van Suid-Afrika dieselfde nie. Misdaad het verskillende gevolge vir verskillende gemeenskappe in die RSA. Hoewel daar algemeen aanvaar word dat misdaad in Suid-Afrika aan die toeneem is, is dit nie die geval met alle misdade of van toepassing op alle gebiede in die staat nie. Verskillende persepsies in verskillende gebiede bestaan oor wat die misdaadsituasie in die staat is.

Vir die doeleindes van hierdie werkstuk sal gefokus word op die voorkoms van ernstige

misdaad, soos beskryf in die kwartaalverslae wat deur die Navorsingseenheid van die Misdaadinligtingbestuursentrum (MIBS) van die SAPD opgestel word. Die misdade wat in hierdie kwartaalverslae beskryf word verteenwoordig 28 misdaadkategorieë wat saam 75% uitmaak van alle gerapporteerde misdade in Suid-Afrika (MIBS 1/98:6). Statistieke van hierdie 28 kategorieë sal gegee word asook die 20 mees algemene misdaadkategorieë (wat gesamentlik meer as 99,0% van die totale ernstige misdaad in Suid-Afrika uitmaak) gegee word (MIBS 1/98:7).

Hoewel die misdaadvlakke in Suid-Afrika oor die algemeen hoog vertoon, toon die kwartaalverslag van MIBS nietemin 'n algemeen stabiliserende tendens wanneer die misdaadstatistiek vanaf 1994 tot 1999 met mekaar in verband gebring word. Slegs een van die twintig mees algemene misdaadkategorieë, naamlik verkragting, het 'n toename getoon, terwyl by agt 'n merkbare afname voorkom en by die res 'n stabiliserende tendens opgemerk word (Sien Tabel 3).

Tabel 3

Vergelykende geselekteerde ernstige misdaadratio's vir Suid-Afrika

	Ratio per 100 000 van die bevolking					
	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Moord	66.6	64.6	61.1	56.9	59	56.5
Poging tot Moord	67.8	64.3	67.8	65.1	69.8	68
Roof(met verswarende omstandighede)	210.8	194.1	159.2	161.2	209.6	230.6
MISDADE TEEN DIE PERSOON (SOCIAL FABRIC CRIMES)						
Verkragting	105.3	115.2	119.5	120.6	117	121.6
Aanranding (ernstig)	521.9	535.8	545.6	542.4	555.6	608.7
Aanranding (gewoon)	481	497.3	486.2	466.8	473.1	526.8
EIENDOMGERIGTE MISDADE						
Huisbraak (wonings)	566	591.7	583.6	576.7	614.7	694.7
Huisbraak (besighede)	221.1	209.4	208.1	204.9	223.4	220.2
Roof (ander)	80.5	99.1	122	121.8	147.4	170.4
Veediefstal	112	108.2	99	99.2	96.1	99.2
Winkeldiefstal	166.5	152.8	147.3	147.5	149.5	156.5
Diefstal van Voertuie	258.9	245	229	232.7	255.2	245.7
Diefstal uit Voertuie	453.3	420.2	426.8	407.6	447.3	457.5

	Ratio per 100 000 van die bevolking					
	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Diefstal(alle ander)	949.3	941.3	900.3	896.9	1013.8	1138.5
HANDELSMISDADE						
Alle bedrog, verduisterings, ens	155.3	149.7	147.3	147.1	147.4	158.5
GEWELD GERIG TEEN EIENDOM						
Brandstigting	28.2	23.7	23.8	22.7	24	23.5
Kwaadwillige beskadiging van eiendom	304.3	311.3	308.6	293.7	302.8	315.4
MISDADE WAARVAN AANMELDING VAN POLISIE-OPTREDE AFHANKLIK IS						
Onwettige besit van Vuurwapens	27.6	28.8	30.5	29.8	34.3	36.5
Dwelmverwante misdaad	117.5	98.9	92.9	99	94.5	98.4
Bestuur onder die invloed van verdowingsmiddels	66.5	56.2	56.8	64.3	60.8	61.7

(Bron : MIBS 1/2000:8)

Shaw (1997:3) wys daarop dat statistiese ontledings daarop dui dat hoë vlakke van eiendom-verwante misdade (soos huisbraak en winkeldiefstal) in Limpopo voorkom, teenstydig met relatief lae vlakke van geweldsmisdade. KwaZulu-Natal ondervind hoë vlakke van sowel eiendom- as geweldsmisdade, terwyl die Noord- en Wes-Kaap hoë aanrandingsyfers ondervind, maar vergelykenderwys minder diefstal en inbrake.

Volgens Van Zyl (1998:14) het Suid-Afrika op vier na, die hoogste moordsyfer en het hy saam met 'n staat soos Swaziland die meeste aangemelde verkrachtings ter wêreld. Suid-Afrika het volgens hom ook 'n hoër persentasie transito-moorde (moorde wat gepleeg word tydens die roof van groot bedrae kontant wat tussen finansiële instellings of handelsbanke met voertuie vervoer word) (Van Zyl 1998:14). Volgens hom word tussen 30 en 40 transito-moorde per jaar (1999 syfers) in Suid-Afrika gepleeg. In Brittanje, waar die sakebedryf twaalf keer so groot is as dié van Suid-Afrika, is was daar volgens Van Zyl (1998:14) sedert 1945 slegs agt sulke moorde aangemeld, terwyl Amerika wat jaarliks 25 keer soveel kontant as Suid-Afrika bank, se syfer vir transito-moorde slegs sowat 17% is van dié van Suid-Afrika.

Wanneer internasionale misdaadsyfers vergelyk word, waarsku De Kock (1996:20) dat die resultate as gevolg van 'n aantal faktore met 'n mate van agterdog bejeën moet word. Hierdie faktore sluit in:

- (1) Definisies van misdade (veral die juridiese definisies) wat in verskillende state geld, mag verskil.
- (2) Elke land probeer om die mees gunstigste internasionale beeld van homself oor te dra en sal derhalwe poog om sy misdaadratio's te minimaliseer.

- (3) Die metodologie met betrekking tot die analise en interpretasie van misdaad mag aansienlik van land tot land verskil.
- (4) Die moontlikheid bestaan dat 50% van die lande van die wêreld wat nie by die ICPO-Interpol verslag ingesluit is nie, hoër misdaadratio's as Suid-Afrika mag ondervind.

Hoewel die misdaad ratio's wat hierbo beskryf, nie gunstig met die res van die wêreld vergelyk nie, (veral geweldsmisdade) wys Minnaar en Hough (1997:21) daarop dat dit tog 'n aanduiding is dat Suid-Afrika nie die "moordhoofstad" van die wêreld is nie. Hulle maan egter dat die erns van die misdaadprobleem in Suid-Afrika nie onderskat moet word nie (Minnaar et al 1997:21).

3.3 Die Suid-Afrikaanse konteks

In die volgende paragrawe sal die wette van die Parlement (wat spesifiek op effektiewe ondersoek van misdaad betrekking het, asook spesialisering) beskryf word.

3.3.1 Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika 1996 (No.108 van 1996)

In Suid-Afrika is die Grondwet van 1996 die oppergesag of hoogste wet en dus die hoogste manifestasie van beleid in die land. In praktyk beteken dit dat alle ander wette ondergeskik is aan die Grondwet van 1996 . Die Grondwet van 1996, (verder in hierdie werkstuk slegs verwys as die Grondwet), stel dus die riglyne waaraan ander wette moet voldoen.

Die bepalings van die Grondwet, wat met die samestelling, funksies en verantwoordelikhede van die veiligheidsmagte verband hou, is onder meer, artikel 199(1) wat 'n "enkele polisie diens..." voorskryf wat volgens artikel 205(1) "...op nasionale, provinsiale en plaaslike regeringsvlakke..." moet funksioneer. Volgens die voorskrifte van artikel 205(3) van die Grondwet moet die Suid-Afrikaanse Polisie diens die volgende funksies uitvoer, naamlik :

- (1) die voorkoming van misdaad;
- (2) die ondersoek van enige misdryf of beweerde misdryf;
- (3) die handhawing van wet en orde; en
- (4) die bewaking van die binnelandse veiligheid van die Republiek van Suid-Afrika.

Hierdie bepalings vorm die grondslag vir die beleid na ondersoek van misdaad in Suid-Afrika.

Die Grondwet stel nege beginsels voor waarvolgens die openbare sektor bestuur moet word. Een daarvan is die doelmatige, ekonomiese en effektiewe aanwending van hulpbronne. Persone werksaam in die openbare sektor moet konstant daarna streef dat hul werksaamhede sal lei tot die verbetering van die kwaliteit van dienslewering, met ander woorde effektiewe administrasie in die sin van bereiking van vasgestelde doelstellings, die ekonomiese gebruik van hulpbronne en regverdige verspreiding van hulpbronne tussen groepe en projekte. Geen organisasie kan effektief funksioneer sonder geskikte opgeleide personeel nie. Een van die metodes om effektiwiteit in die openbare sektor te verbeter, is die verbetering van die kwaliteit van die personeel deur die skep van geleenthede wat sal lei tot 'n groter mate van professionalisme van personeel. Smit en Cronje (1992:8) som die doelwit van bestuur as volg op:

- (1) Bestuur is nodig ten einde die organisasie in staat te stel om sy doelstellings te bereik

met die hoogste vlak van produktiwiteit.

- (2) Bestuur is nodig ten einde die organisasie te stuur na die effektiewe bereiking van doelstellings.
- (3) Bestuur is nodig om die organisasie in balans te hou met sy omgewing.

3.3.2 Die Wet op die Suid-Afrikaanse Polisie (No. 68 van 1995)

Artikel 205(2) van die Grondwet bepaal dat nasionale wetgewing die bevoegdhede en funksies van die polisie sal voorskryf. Dit beteken dat die Polisie deur 'n eie wet, die Wet op die Suid-Afrikaanse Polisie, 1995 (No. 68 van 1995), beheer word. Hierdie Wet vorm die belangrikste beleidsdokument vir polisiëring in Suid-Afrika. Soos die datum van die Wet, aandui, is dit ingevolge die Interim Grondwet van 1993, gepromulgeer. Dit impliseer dat die Wet op die Suid-Afrikaanse Polisie, gewysig of aangepas kan word.

3.3.3 Die Wet op Openbare Finansiële Bestuur (No. 1 van 1999)

Die doelstellings van die openbare finansiële bestuurswet is om te verseker dat deursigtigheid, aanspreeklikheid en bestuur van inkomste, uitgawes, bates en laste van departemente en instansies waarop dit betrekking het, verseker word. Die wetgewing deleger finansiële bestuur na die departementshoof wat rekenskap moet gee vir die geld wat bekom is in die finansiële jaar en wat daarmee gedoen is (hoe effektief, doeltreffend, ekonomies en deursigtig dit aangewend is). Die departementshoof kan die verantwoordelikheid afwentel na lynbestuurders en hulle sodoende verantwoordelik hou binne hul veld van verantwoordelikheid. Dit sal insluit ongemagtigde, onreëlmatige en vrugtelose uitgawes.

Laasgenoemde kan gesien word as finansiële wanbestuur, en die betrokke bestuurder departementeel en selfs krimineel aanspreeklik gehou kan word vir sy dade. Ingevolge hierdie Wet moet 'n Rekenkundige Standaardraad gevestig word by elke departement of instelling wat ressorteer onder hierdie Wet en moet die raad 'n algemene aanvaarbare rekenkundige praktyk skep, soos omskryf deur die Grondwet. Hierdie Rekenkundige Standaardraad moet toesien dat finansiële bestuur ingevolge die selfopgestelde standaard gedoen word.

3.3.4 Die Witskrif op Polisiëring (Die Witskrif)

Vòòr die Groenskrif wat in 1994 gepubliseer is, het geen omvattende beleidsdokument bestaan wat beleid op veiligheid en sekuriteit uitgespel het nie. Die Groenskrif kan beskou word as die eerste beleidsdokument wat vòòr 1994 na ondersoek van misdaad verwys het, uitsluitend die Wet op Polisiëring (No. 7 van 1958). Dit het na ondersoek van misdaad verwys as slegs een van die funksies van die destydse Suid-Afrikaanse Polisie (SAP). Naas hierdie Wet en Regulasies was daar vòòr 1994 geen ander beleidsriglyn van die Regering of die destydse Departement van Wet en Orde met betrekking tot ondersoek van misdaad nie. Vandaar die behoefte aan die ontwikkeling van 'n riglyn soos die Witskrif op Polisiëring. Die opstel van die Witskrif is in Junie 1997 deur die Minister vir Veiligheid en Sekuriteit goedgekeur (Draft White Paper, 1998:7).

Sedertdien is vyf komitees aangestel om onder meer ondersoek in te stel na spesifieke aangeleenthede met betrekking tot die veiligheids- en sekuriteits- omgewing in Suid-Afrika, riglyne om 'n oplossing te vind vir die misdaadprobleem en die moontlikheid van organisatoriese veranderinge in die Departement van Veiligheid en Sekuriteit. 'n Finale

dokument is op 9 September 1998 aan die Parlement voorgelê vir goedkeuring en word tans (2004) aan rolspelers beskikbaar gestel as beleidsraamwerk vir implementering (White Paper, 1998:2).

Die Witskrif dien tans as die oorkoepelende beleidsraamwerk van die Regering met betrekking tot veiligheid en sekuriteit in Suid-Afrika en beoog om toekomstige beleid van die Departement vir die volgende vyf jaar (2004-2009) te wees ten einde te verseker dat misdaad in die land afneem. Dit verwys ook na terreine waar die Departement van Veiligheid en Sekuriteit op nasionale, provinsiale en plaaslike vlak betrokke moet raak om 'n veiliger samelewing te verseker (White Paper 1998:iii).

Die primêre doelwit van die Witskrif is om riglyne te verskaf met betrekking tot :

- (1) strategiese prioriteite om misdaad te bekamp;
- (2) verskillende belanghebbendes se rolle en verantwoordelikhede in die veiligheid en sekuriteitsfeer; en
- (3) die Departement van Veiligheid en Sekuriteit se rol binne die grondwetlike raamwerk (White Paper, 1998:6).

As deel van die riglyne wat voorgehou word, word hernieuwe klem geplaas op regstoepassing en die betrokkenheid (en rol) van 'n wyer verskeidenheid nuwe rolspelers soos nie- regerings organisasies in effektiewe misdaadondersoek.

Hoewel die twee dimensies tot twee oënskynlik afsonderlike benaderings in polisiëring aanleiding gee, is die bedoeling dat dit as geïntegreerde en onderling-ondersteunende benaderings gestalte moet kry (White Paper, 1998:7). Regstoepassing sal volgens hierdie

beskouing hoofsaaklik op die volgende drie dimensies fokus :

- (1) om die ondersoekvermoë van die SAPD te verbeter;
- (2) om doelgerigte, aktiewe, sigbare polisiëring te implementeer; en
- (3) om slagoffers van misdaad te bemagtig.

3.3.5 Nasionale prioriteite en doelwitte vir polisiëring

Sedert 1996 word die SAPD vir die eerste keer in die geskiedenis van polisiëring in Suid-Afrika wetlik verplig om ingevolge artikel 11(2) (a) van die Polisiewet 'n plan te ontwikkel vir elke finansiële jaar. Hierdie “plan” moet volgens die Wet die prioriteite en doelwitte vir polisiëring vir elke finansiële jaar (van April die een jaar, tot Maart die volgende jaar) uiteensit. Die eerste van hierdie “planne” is vir die 1996/97 finansiële jaar ontwikkel, te midde van 'n omvattende amalgameerings- en rasionaliseringsproses. Hierdie dokument vorm die belangrikste barometer vir die evaluering van die SAPD se effektiwiteit en staan bekend as die polisiërings prioriteite en doelwitte (PPD'e). Die visie van die SAPD word in die PPD'e vir 1999/2000 (1999:7) beskryf as : “...Om 'n veilige omgewing vir alle mense in Suid-Afrika te verseker”.

Hierdie visie beklemtoon die SAPD se strewe om misdaad in Suid-Afrika effektief te voorkom en die inwoners van die land veilig te laat voel. Ten einde die visie na te streef is 'n aantal aangeleenthede na 'n intensiewe konsultasieproses en navorsing met betrekking tot interne- en eksterne behoeftes (Policing Priorities and Objectives 1999/2000, 1999:11) as hoë polisiëringsprioriteite (vir die voorkoming van misdaad) geïdentifiseer. Die aanname is gemaak dat indien hierdie prioriteite (die voorkoming van misdaad) suksesvol aangespreek

word, misdaad sou afneem en die polisie-aktiwiteite om dit te bewerkstellig terselfdertyd ook as afskrikmiddel (hoë sigbaarheid) sal dien.

Die volgende polisiëringsprioriteite word geïdentifiseer (Policing Priorities and Objectives 1999/ 2000, 1999:14) :

- (a) alle misdade waarby vuurwapens betrokke is en vermindering van die beskikbaarheid van vuurwapens in die gemeenskap, deur strenger lisensie voorwaardes;
- (b) die bekamping van georganiseerde misdaad;
- (c) die bekamping van alle misdade teen vrouens en kinders;
- (d) die bekamping van korrupsie deur strenger vonnis oplegging in die kriminele regsplegingsisteem; en
- (e) die implementering van geïntegreerde misdaadvoorkomingstrategieë.

In aanvulling tot bogenoemde polisiëringsprioriteite, is dit belangrik dat die interne omgewing van die polisiëringsterrein die omstandighede sal skep waarin daar 'n merkbare verbetering kan wees in die diens wat gelewer word asook die kwaliteit van die resultate wat behaal word. Om die vermoë en ondersteuning vir die bereiking van die doelwitte (wat uit die prioriteite voortspruit) te verseker, is die volgende organisatoriese fokusareas geïdentifiseer:

- (a) verbetering in kwaliteit kriminele ondersoeke;
- (b) bemagtiging en bystand aan slagoffers van misdaad;
- (c) verbeterde bestuur van die begroting en hulpbronne;
- (d) daarstelling van 'n prestasie-, evaluerings-en diensmoniteringstelsel;
- (e) ontwikkeling van opleidingsprogramme om agterstande reg te stel;

- (f) die aantal ondersoekbeamptes te vermeerder;
- (g) die vermoëns van ondersoekbeamptes te verbeter; en
- (h) die optimale benutting van ondersoekers te verbeter.

Spesiale aandag is geskenk aan die doelwitte van die Nasionale Misdaadvoorkomingstrategie (NMVS) as oorkoepelende beleidsriglyn. Hoewel die NMVS 'n langtermyn (20jr) strategie is, is sy doelwitte onder meer spesifiek gefokus op daardie vraagstukke wat as die kernoorsake van misdaad beskou word, soos sosio-ekonomiese vraagstukke. Die sukses van die NMVS is volgens Burger (1998:5) van deurslaggewende belang vir die voorkoming van misdaad in die land, juis omdat dit oor beter vermoë as die polisie beskik om antwoorde te vind vir die vraagstukke wat vir misdaad verantwoordelik is.

Die Polisie wet is nie voorskriftelik met betrekking tot provinsiale- en plaaslike regerings se pogings om misdaad te ondersoek nie. As deel van die implementeringstrategie van die PPD'e word daar van die SAPD se provinsiale- en plaaslike strukture verwag om uitvoering te gee aan nasionaal geïdentifiseerde prioriteite en doelwitte.

3.3.6 Prioriteite en doelwitte van provinsiale- en plaaslike regerings

Die Grondwet is minder voorskriftelik oor provinsiale polisie dienste as die Interim Grondwet, wat alternatiewe verantwoordelikhede aan die provinsiale polisie dienste toegeken het ingevolge artikel 219 van die Interim Grondwet ('n uitbreiding op die bepalings van artikel 215 wat Nasionale Polisie dienste reël). Hierdie bepalings het ook in die Polisie wet gevind en omdat dit nog nie gewysig is nie, is dit nog steeds van krag en word dit nog as beleid

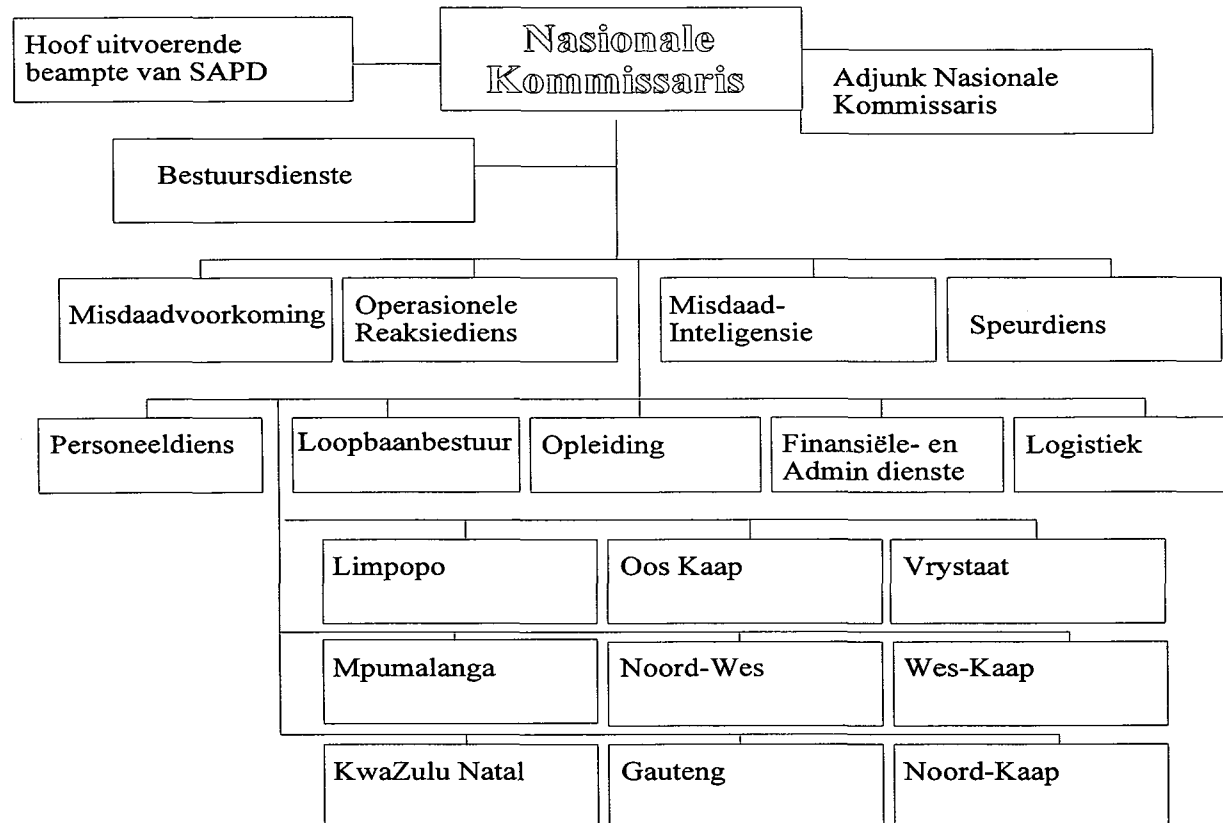
toegepas.

Die belangrikste bepalings van die huidige Polisiewet met betrekking tot die provinsiale kommissarisse se funksie is vervat in die voorskrifte met betrekking tot die ontwikkeling van gemeenskapspolisiëringdienste en die voorsiening van sigbare polisiëring, asook die ondersoek van misdaad. Omstandighede, behoeftes en probleme verskil van provinsie tot provinsie, van area tot area en van stasie tot stasie. Plaaslike prioriteite en doelwitte moet, hoewel dit in bepaalde opsigte met die nasionale prioriteite en doelwitte ooreenstem, op plaaslike vlak vir plaaslike omstandighede, behoeftes en probleme saamgestel word.

Vir die doel van hierdie navorsing is dit nodig om na die struktuur van die SAPD te kyk (Figuur 3.1) asook die organisasiestruktuur van die SAPD : Limpopo (figuur 3.2) en die Struktuur van die Speurdiens : Limpopo (Figuur 3.3) om sodoende die teorie en praktyk met mekaar te verbind.

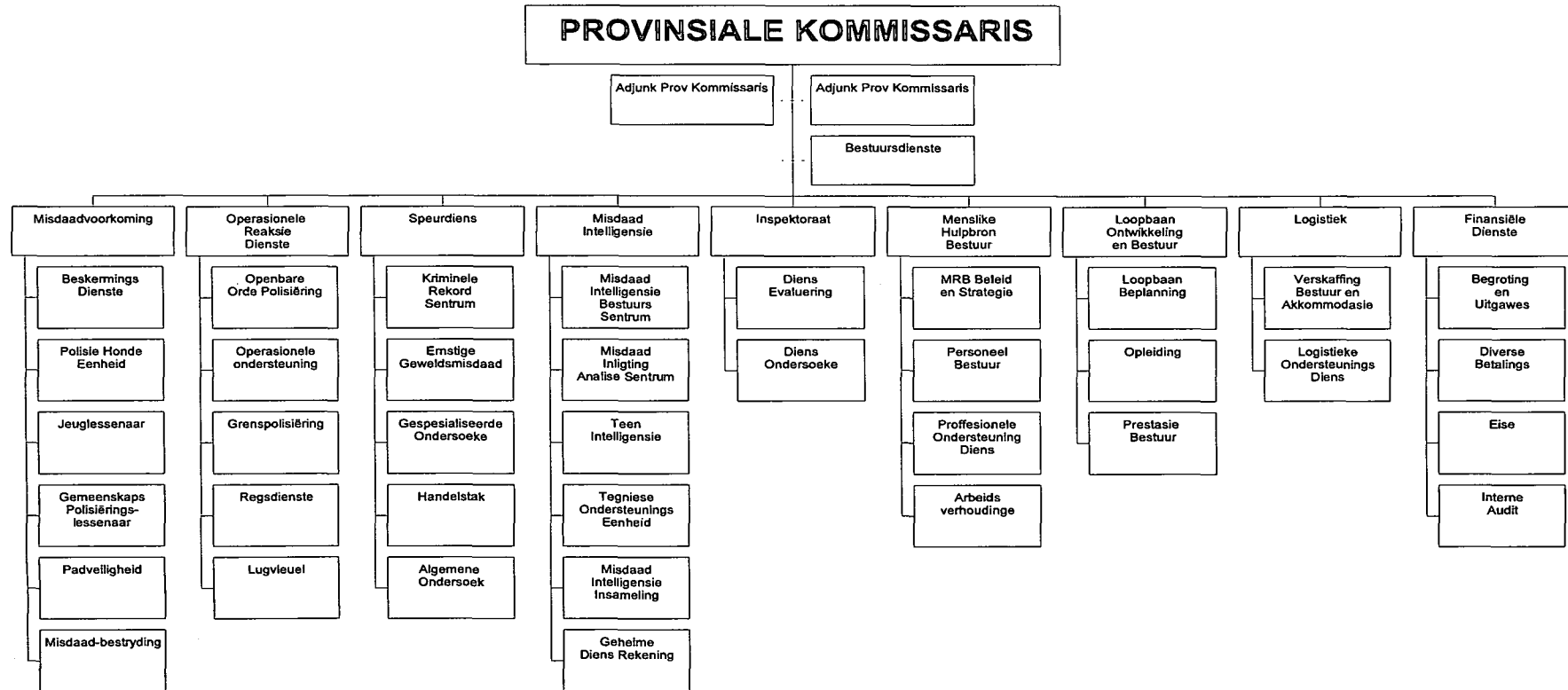
Figuur 3.1

Struktuur van die Suid-Afrikaanse Polisie

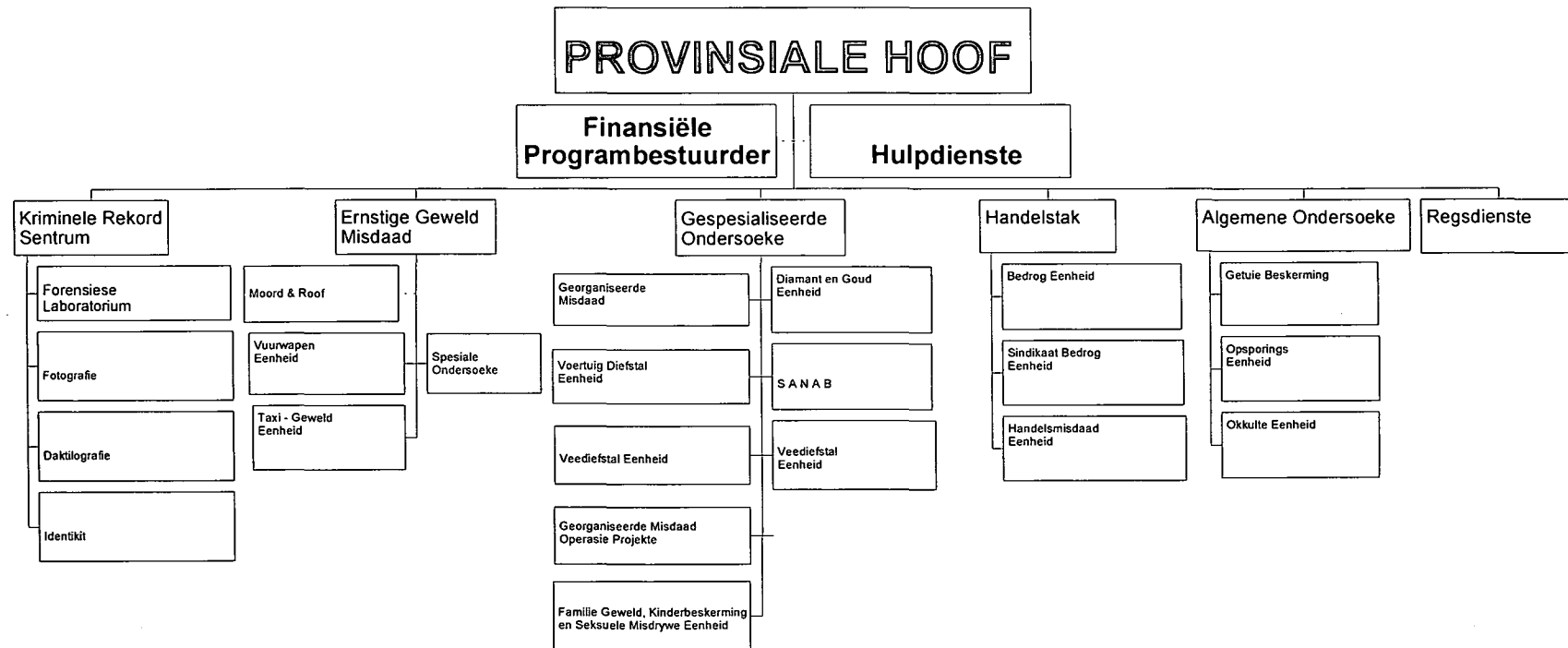

Figuur 3.2

Organisasie Struktuur van die SAPD : Limpopo

Figuur 3.3

3.4 Die funksies van die speurdiens

Die speurdiens is verantwoordelik vir een bepaalde funksie, naamlik die ondersoek van misdaad. Vir die doel van hierdie werkstuk word op die volgende misdade en die effektiewe ondersoek van sodanige misdade gekonsentreer aangesien dit die verantwoordelikheid van die speurdiens (waarbinne die spesialis-eenhede resorteer) is. Daar word ook spesifiek verwys na die funksies van verskeie spesialis-eenhede ten einde na hul effektiwiteit te kyk.

(1) Geweldsmisdade

Nuus oor die ondersoek van geweldsmisdade is sensasioneel en geniet toenemend aandag in die media. Omdat dit as aanduiding van politieke onstabiliteit beskou word, word dit ook in die internasionale media gereflekteer. Minnaar et al (1997:22) bevestig dat die oorsake van sommige geweldsmisdade toegeskryf kan word aan die politieke geweld in Suid-Afrika tussen 1990 en 1994. Hy wys in hierdie verband op die moontlike oorsake van die geweld wat tot die pleging van misdaad aanleiding gee, naamlik :

- (i) onverdraagsaamheid en 'n toename in brutaliteit tydens misdaadpleging;
- (ii) die beskikbaarheid van onwettige vuurwapens;
- (iii) verbeterde veiligheidsmeganismes (byvoorbeeld alarmstelsels, immobiliseerders en ratslotte in voertuie) wat misdadigers noop om alternatiewe metodes soos meer geweld te gebruik om misdade suksesvol te kan pleeg (byvoorbeeld om 'n motor te kaap omdat dit te moeilik geword het om een te steel); en

(iv) georganiseerde misdaad sindikate en hebsug (Minnaar et al 1997:23).

(2) Misdade teen die persoon

Hoewel misdade teen die persoon, naamlik verkragting en aanranding, nie in die korttermyn 'n groot impak op nasionale veiligheid en sekuriteit mag hê nie, is die voorkoms daarvan 'n aanduiding van ernstige geestelike- en morele, asook sosiale verval. De Kock in Minnaar et al (1997:24) wys daarop dat hierdie misdade gewoonlik met 'n sub-kultuur van armoede, die misbruik van alkohol en verdowingsmiddels, 'n sterkmansbeeld as rolmodel en permissiwiteit gepaard gaan. Die voormelde skrywer wys ook op die volgende moontlike oorsake vir die hoë aanmeldingsyfer in hierdie misdade:

- (i) prominensie op individuele regte, veral dié van vroue en kinders;
- (ii) mediaberigte;
- (iii) die vestiging van polisie-eenhede wat spesifiek in die ondersoek van meer ernstige misdade spesialiseer;
- (iv) verhoogde stresvlakke in die gemeenskap tydens die politieke veranderingsproses en die misbruik van alkohol en verdowingsmiddels wat daarmee gepaard gaan; en
- (v) morele verval wat met die beskikbaarheid van pornografie verband hou (Minnaar et al 1997:25).

(3) Misdade teen eiendom

Misdade wat verband hou met die verkryging van eiendom blyk 'n wêreldwye probleem te wees wat volgens Minnaar et al (1997:26) van ander misdade

onderskei moet word omdat die motief in hierdie gevalle is om die eiendom van die slagoffer te buit. Hoewel geweld nie uitgesluit word nie, is dit gewoonlik 'n bysaak tot die plunder-aksie. Misdade wat by hierdie kategorie ingesluit word, is huisbraak, geringe roof, veediefstal, winkeldiefstal, diefstal van voertuie, diefstal uit voertuie, ander gewone diefstal en diefstal van 'n trapfiets (MIBS, 1/98:8).

Hoë aanmeldings-syfers wat met misdade teen eiendom verband hou, kan volgens De Kock in Minnaar et al (1997:27) aan die volgende toegeskryf word :

- (i) toename in persone wat korttermyn-versekering uitneem;
- (ii) verbeterde verhoudings tussen die polisie en die gemeenskap (meer vertrouwe, meer sake vir ondersoek aangemeld);
- (iii) toename in die asperasies, relatiewe verwaarlosing en onbevredigde behoeftes wat met verstedeliking verband hou en die afwesigheid van gepaardgaande groei in werksgeleenthede; en
- (iv) groei in die hoeveelheid kommoditeite wat mense begeer, byvoorbeeld voertuie.

(4) Kommersiële misdaad

Aangesien handelsmisdaad nie dieselfde prominensie as geweldsmisdade geniet nie, is die publiek nie altyd bewus van die omvang daarvan nie. Dit beteken nie dat dit minder belangrik is as ander misdade nie aangesien dit wel 'n impak het op nasionale sekuriteit. Misdade wat volgens die MIBS-indeling (1/1998:8) onder hierdie kategorie val, sluit in bedrog, vervalsing, toe-eiening, verduisterings en verwante misdrywe. Volgens De Kock (Minnaar et al, 1997:28) is die belangrikste

faktore wat die voorkoms van handels-misdaad beïnvloed, die volgende :

- (i) die afwesigheid van Suid-Afrikaanse wetgewing om die internasionale neiging van “geldwassery” (vry vertaal van “money laundering”) aan bande te lê (hierdie gebruik sluit aktiwiteite in wat daarop gemik is om fondse wat deur middel van misdaad bekom is, eers in sirkulasie te plaas sonder dat dit verdag voorkom . Dit word onder meer gedoen deur `n front-onderneming te bedryf waarin die fondse as “winste” op fiktiewe transaksies gedeponeer word);
- (ii) die toename in korrupsie;
- (iii) onsekerheid met betrekking tot werksekuriteit en die toekomstige ekonomiese- en politieke stabiliteit van die land; en
- (iv) die destabiliserende invloed van hierdie misdade op die sakevertroue in die land.

In die voorafgaande beskrywing is dit duidelik dat misdaad deur die gelyktydige voorkoms van verskeie faktore veroorsaak word. Hoewel onpolisiëerbaar, moet kennis geneem word dat daar volgens kriminologiese navorsing ook psigologiese faktore by individue aanwesig is wat `n persoon se weerstand teen, of ontvanklikheid vir invloed bepaal wat lei tot misdaad in die omgewing. Psigosies, psigopatie, psigo-neurose, psigosomatiese siektes, etiologiese- en ander faktore bepaal menslike gedrag en kan tot misdadigheid aanleiding gee (Roux en Labuschagne, 1979:42-44). In hierdie studie word gefokus op faktore in die eksterne omgewing van die individu wat deur die staat se samelewings-instelling en beleid as instrument beheer kan word. Dit is daarom belangrik dat `n multi-dimensionele model ontwikkel word wat die implementering van `n beleid

vir misdaad-ondersoek moontlik sal maak.

In enige organisasie moet take verdeel word tussen persone wat betrokke is by so 'n organisasie. Die benadering word gevolg deur take aan persone op te lê waarvoor hy of sy die beste aangelê/gekwalifiseerd is. Die verdeling van polisiebeamptes in byvoorbeeld speur- of uniformtak is reeds 'n teken van spesialisering. Die doel en funksies van die speurtak so wyd is, is besluit om verskillende eenhede te stig ten einde spesifieke misdade te ondersoek (sien Bylae B vir die funksies en mandate van verskeie spesialis-eenhede).

3.5 Gevolgtrekking

Wanneer gekyk word na die hiërargie (die organisasie-struktuur), lei die geografiese afstand tot kompleksiteit in die organisasie omdat daar konflik ontstaan tussen polisie-eenhede. Dit gebeur omdat elke eenheid slegs sy nougesette funksies nastreef, soos weergegee in Bylaag B. Sò ook die feit dat die betrokke polisie-eenhede se funksies in wetgewing vervat is, 'n struikelblok kan word omdat dit rigied is teen veranderende omstandighede. Hoe meer kompleks die organisasie hoe moeiliker is dit om te kommunikeer en om so 'n organisasie te bestuur. Die polisie se rol, asook die wetgewing wat nagestreef moet word, skep sekere wetlike maatstawwe vir effektiewe polisiëring. Wat veral van belang is, is die funksies van die verskillende eenhede binne die polisie.

Teen die agtergrond van hierdie inligting word daar in Hoofstuk 4 gepoog om deur middel van 'n navorsingsondersoek die persepsies ten opsigte van effektiwiteit vir die polisie-organisasie vas te stel.

HOOFSTUK 4

PERSEPSIES OOR EFFEKTIWITEIT VAN POLISIE-EENHEDE:

'N PRAKTYK-ONDERSOEK

4.1 Inleiding

Hierdie hoofstuk word grotendeels gewy aan 'n navorsingsondersoek waar inligting ingesamel is deur middel van vraelyste, ongestruktureerde onderhoude en waarnemings. Die vraelyste waarvan gebruik gemaak is, was die enigste kwantitatiewe meetinstrument vir hierdie navorsing. Die metodiek wat gevolg is, bestaan uit die insameling van inligting by polisiebeamptes en lede van die publiek (publiek verwys na slagoffers van misdaad) in die vorm van 'n vraelys, ongestruktureerde onderhoude en waarnemings.

Die metode van steekproefneming wat in die navorsing gebruik word, is geskoei op steekproefneming op nie-ewekansige wyse. Die veertig vraelyste is in die eksterne omgewing (onder die publiek) en sestig vraelyste in die interne organisasie (onder polisiebeamptes) versprei.

4.2 Perspektief op die effektiwiteit van spesialis-eenhede in die Louis Trichardt polisiëringsgebied:

Die studie is beperk tot die Louis Trichardt polisiëringsgebied wat geleë in Verre-Noord area van die Limpopo en deel is van die Soutpansberg-landdrosdistrik (tesame met kleiner polisiestasies soos Mara, Bandelierkop, Alldays, Levubu, Waterpoort en Soekmekaar).

Nadat die antwoorde op die vraelyste verwerk is sal bepaal kan word wat die persepsies is ten opsigte van effektiwiteit van spesialis-eenhede in Louis Trichardt.

4.2.1 Die beroepsomgewing van die SAPD: 'n Analise van die Louis Trichardt polisiëringsgebied

Die totale polisiëringsoppervlakte van Louis Trichardt beslaan 3 010 vierkante kilometer wat bedien word deur 104 polisiebeamptes en 16 burgerlike werknemers. Die totale bevolkingssyfer vir die gebied is nagenoeg 534 000. Daar is een polisiebeampte per 5 134 inwoners. Die polisiedigtheid per vierkante kilometer is een polisiebeampte per 28,9 vierkante kilometer. Daar is dus Louis-Trichardt - polisiestasie en die een speurtak (wat die vyf spesialis-eenhede uitsluit: moord en roof eenheid, familie geweld, kinderbeskerming en seksuele misdaad eenheid, veediefstal eenheid en handelstak insluit). Hierdie spesialis-eenhede werk onafhanklik van sowel die Louis-Trichardt - polisiestasie en speurtak en ondersoek slegs sake wat binne hul mandaat val. Die veediefstaleenheid byvoorbeeld, ondersoek slegs sake waar tien of meer beeste gesteel is, of indien daar 'n verdagte gearresteer is. Wanneer daar minder as tien beeste gesteel is, moet die speurtak van Louis Trichardt dit ondersoek.

Die polisiepersoneel in Louis Trichardt word soos volg aangewend:

Polisiestasie - 60 lede (57,7%);

Speurtak - 20 lede (19,3%);

Vyf spesialis-eenhede - 24 lede (23%).

Die 26 polisievoertuie tot beskikking van polisiebeamptes in Louis Trichardt word soos

volg aangewend:

Polisiestasie - 11 voertuie;

Speurtak - 7 voertuie;

Spesialis-eenhede - 8 voertuie.

Die voorkoms van misdaad in die Louis Trichardt polisiëringsgebied is hoog. Vir die tydperk 1 Januarie tot 31 Desember 1999 is altesame 3 409 kriminele sake volgens die misdaadregister by die polisie aangemeld, terwyl die gemiddelde oplossyfer vir hierdie sake 32,2% was.

4.2.2 Verkryging van inligting deur middel van navorsing

Die vraelys (sien Bylae A) is so opgestel dat bepaalde persepsies met betrekking tot die effektiwiteit van 'n organisasie binne die speurtak van die polisie in Louis Trichardt bepaal kan word. Die vraelyste is aan 60 polisiebeamptes en 40 persone van die publiek uitgedeel, waarvan die 40 lede van die publiek slagoffers van misdaad was. Die inligting wat bekom is, is verwerk en omskryf. Vrae 1 tot 5 verstrek die persoonlike besonderhede van die persoon wat die vraelys ingevul het en vrae 6 tot 12 hou verband met die doelwitbereikingsbenadering wat die polisie tans gebruik. Bepaalde vrae word voorgehou wat 'n algemene evaluering gee met betrekking tot hoe die polisie in Louis Trichardt presteer op van die persepsies van gestelde effektiwiteitskriteria. Polisiebeamptes is gevra om op Vrae 1 tot 29 te reageer, terwyl die publiek slegs Vrae 1 tot 3 en 12 tot 29 moes antwoord.

(5) Is u vertrouwd met die Suid-Afrikaanse Polisie se missie? (Slegs polisiebeamptes)

JA - 43

NEE - 17

Die volgende vraag het drie stellings bevat wat veronderstel is om die SAPD se missie te beskryf. Respondente was versoek om die korrekte of mees toepaslike stelling te merk.

Die respondente se terugvoer was as volg:

- (a) om die sekuriteit van alle mense te beskerm - 6;
- (b) om geweld te stop deur suksesvolle ondersoeke - 9; en
- (c) om die veiligheid van alle mense in die land deur gemeenskapbetrokkenheid te verseker - 45.

Die meeste van die respondente het die missie korrek geïdentifiseer aangesien die stelling in (iii) die SAPD se missie is, naamlik om die veiligheid van alle mense in die land deur gemeenskapbetrokkenheid te verseker. Na aanleiding van die antwoord wat deur die respondente verstrekt is, kan die afleiding gemaak word dat 75% van alle polisiebeamptes vertrouwd is met die missie. Vrae 7 tot 11 het ten doel om vas te stel of polisiebeamptes enige inspraak of deelname gehad het in die formulering van die polisie-organisasie se amptelike doelwitte.

(8) Is u bekend met u stasie/tak/eenheid se doelwitbestuursprogram? (Slegs polisiebeamptes)

JA - 42

NEE - 18

Die meerderheid respondente (veral die lede verbonde aan die polisiestasie self) is bekend met die doelwitbestuursprogram omdat dit behandel is by die maandelikse lesing by die polisiestasie.

(9) Het u deelgeneem aan die formulering van u stasie/tak/eenheid se doelwitte en opstel van die betrokke doelwitbestuursprogram? (Slegs polisiebeamptes)

JA - 20

NEE - 40

Dit is duidelik uit die antwoord van die respondente (bestuur en lede) dat hul nie betrokke was by die formulering van die stasie/tak/eenheid se doelwitte en opstel van die betrokke doelwitbestuursprogram.

(10) Verstaan alle polisiebeamptes u stasie/tak/eenheid se doelwitbestuursprogram? (Slegs polisiebeamptes)

JA - 15

NEE - 45

Weens die gebrek aan konsultasie (tussen bestuur en die lede) is dit aanvaarbaar dat meeste van die respondente nie die onderskeie doelwitbestuursprogramme verstaan nie.

(11) Is die doelwitbestuursprogram suksesvol by u stasie/tak/eenheid? (Slegs

polisiebeamptes)

JA - 46

NEE - 14

Die respondente is die geleentheid gebied om hul antwoord op laasgenoemde vraag te motiveer. Van die 46 respondente wat positief op die vraag gereageer het, het die sukses van die doelwitbestuurprogram toegeskryf aan die doelwitte wat bereik en meetbaar was. Altesame 14 respondente se standpunt was dat die doelwitbestuursprogram nie suksesvol was nie omdat polisiefunksies nie maklik meetbaar is nie, 'n addisionele werkslas skep en dat doelwitte in die praktyk nie altyd haalbaar is nie.

(12) Is en word die publiek ingelig oor u stasie/tak/eenheid se doelwitbestuursprogram? (Slegs polisiebeamptes)

JA - 20

NEE - 40

Die respondente is 'n geleentheid gebied om te meld op welke wyse die publiek ingelig word. Bepaalde polisiebeamptes verbonde aan die polisiestasie het gereageer deur te antwoord dat hul slegs bekend is met die stasie se doelwitprogram omdat dit met die publiek bespreek word tydens vergaderings van die Gemeenskapspolisiëringsforum. Van die respondente was van mening dat die stasie/tak/eenheid se doelwitte van tyd tot tyd aan die publiek oorgedra word deur die plaaslike radiostasie en media. Alhoewel die SAPD doelwitbestuur as amptelike beleid aanvaar het, toon bovermelde antwoorde dat daar nog steeds probleme soos kommunikasie en konsultasie ondervind word in die interne polisie-

organisasie met betrekking tot die doelwitbestuursproses.

Nieteenstaande die feit dat 68% van die respondente te kenne gegee het dat hulle bekend is met die stasie/tak/eenheid se doelwitbestuursprogram, het 66% van die respondente aangedui dat hulle nie deelgeneem het aan die formulering van hul doelwitte nie, terwyl 75% van die polisiebeamptes aangedui het dat hulle nie hul doelwitbestuursprogram van die stasie/tak/eenheid verstaan nie. Soos reeds in hoofstuk 3 gestel, word die polisie-organisasie se effektiwiteit ook ekstern bepaal, dit wil sê deur die gemeenskap vir wie hulle moet dien. Die polisie se doelwitte moet dus gerig wees op die gemeenskap se behoeftes en eise. Die meerderheid (68%) van die respondente (polisiebeamptes) is van mening dat die publiek nie ingelig word ten opsigte van die plaaslike polisie se doelwitbestuursprogram nie.

Vrae 13 tot 20 van die vraelys handel oor stelselhulpbron- en interne prosesse benadering. Dit is belangrik om die mening van polisiebeamptes, sowel as die publiek, te bekom ten einde die persepsies oor die interne polisie-organisasie te identifiseer aan die hand van bepaalde effektiwiteitskriteria soos bespreek in hoofstuk 2. Polisiebeamptes en lede van die publiek is versoek om op die volgende vrae te reageer:

(13) Reageer die polisie-organisasie bevredigend op veranderende behoeftes met betrekking tot die ondersoek van misdaad?

	Publiek	Polisiebeamptes
JA	38	51
NEE	2	9

Die meeste respondente, naamlik 89%, is van mening dat die polisie-organisasie bevredigend reageer op veranderende behoeftes met betrekking tot die ondersoek van misdaad. Slegs 11% van die respondente het ontkennend geantwoord, wat toegeskryf kan word aan verwarring oor wie verantwoordelik is vir die ondersoek van die betrokke misdaad. Respondente (publiek) is lede van die publiek wat gekies is en wat slagoffers van misdaad was.

(14) Word die polisie-organisasie se personeelsterkte stelselmatig uitgebrei?

	Publiek	Polisiebeamptes
JA	16	6
NEE	24	54

Die antwoord van die respondente (publiek versus polisiebeamptes) verskil aansienlik. Sestien (40%) respondente van die publiek is van mening dat die polisie se personeelsterkte stelselmatig uitgebrei word, terwyl 90% van die polisiebeamptes die teenoorgestelde siening huldig.

(15) Genereer die polisie-organisasie 'n oplossingsyfer by die ondersoek van misdaad?

	Publiek	Polisiebeamptes
JA	16	15
NEE	24	45

Die meerderheid van respondente naamlik, 60%, (publiek) en 75% (polisiebeamptes) is

van mening dat die polisie-organisasie nie 'n hoë oplossingsyfer by die ondersoek van misdaad behaal nie. Hierdie is te wyte aan die feit dat die aangemelde misdaad nie noemenswaardig aan die afneem is nie, of aan die persepsie dat die polisie-organisasie oneffektief is.

(16) Word polisiebeamptes ingelig met betrekking tot aspekte wat hul werk raak?

	Publiek	Polisiebeamptes
JA	38	52
NEE	2	8

Die oorgrote meerderheid van al die respondente (90%) is van mening dat polisiebeamptes ingelig word met betrekking tot aspekte wat hul werk raak (terwyl slegs 13% van die polisiebeamptes die teenoorgestelde mening huldig).

(17) Opereer die polisie-organisasie op 'n ordelike wyse?

	Publiek	Polisiebeamptes
JA	28	21
NEE	39	12

Die meerderheid (70%) van die publiek was van mening dat die polisie-organisasie glad nie op 'n ordelike wyse opereer nie, terwyl 65% van die polisiebeamptes dieselfde mening huldig. Dit is duidelik dat die polisie-organisasie nie 'n ordelike beeld uitstraal nie.

(18) Werk polisiebeamptes saam met mekaar?

	Publiek	Polisiebeamptes
JA	39	21
NEE	1	39

Polisiebeamptes is redelik verdeeld oor hierdie vraag, aangesien 35% van hulle van mening is dat polisiebeamptes saamwerk, terwyl 97,5% van die publiek van die opinie is dat daar goeie samewerking tussen polisiebeamptes bestaan. Die meerderheid van die polisiebeamptes op Louis-Trichardt is van mening dat die teenwoordigheid van spesialis-eenhede (elk met sy eie mandaat) 'n probleem skep aangesien elke eenheid slegs op sy spesifieke mandaat konsentreer en nie misdaad in geheel in ag neem nie.

(19) Is polisiebeamptes goed toegerus vir hul taak?

	Publiek	Polisiebeamptes
JA	32	29
NEE	8	31

Die meerderheid van die publiek naamlik 80%, is van mening dat die polisie goed toegerus is vir hulle taak, terwyl polisiebeamptes redelik verdeeld is deurdat 48,3% positief en 51,7% negatief op die vraag geantwoord het.

Die SAPD ondergaan tans veranderings wat gekenmerk word deur herstrukturering en rasionalisering. Die verandering bring onsekerheid en bepaalde vrese na vore by polisiebeamptes. Hierdie situasie kan 'n negatiewe impak hê op die interne polisie-

organisasie. Respondente is gevra om op die volgende vraag te reageer:

(20) Hoe sou u die moraal van polisiebeamptes beskryf?

	Publiek	Polisiebeamptes
Laag	11	50
Gemiddeld	2	-
Hoog	27	10

Die inligting dui daarop dat 67,5% respondente van die publiek van mening is dat die moraal van polisiebeamptes hoog is, terwyl 83,3% van die polisiebeamptes van mening is dat dit laag is.

Vraag 21 tot 29 van die vraelys het ten doel om inligting met betrekking tot belangrike strategiese omgewingsektore in te samel ten einde perspektief te plaas op organisasie effektiwiteit. Dit het verder ten doel om vas te stel of spesialisering binne die polisie tot groter effektiwiteit lei. Die vrae word aan lede van die publiek sowel as polisiebeamptes gestel ten einde die verskillende perspektiewe en interpretasies, ekstern en intern, rondom persoonlike sienings van effektiewe polisiëring te bepaal en te evalueer. Respondente is versoek om op die volgende vrae te reageer:

(21) Wat is spesialisering?

Respondente is versoek om hul antwoord in een kort paragraaf te verstrek. Respondente (polisiebeamptes) het bovermelde term oor die algemeen beskryf as “Spesifieke werk word deur spesifieke mense gedoen”. Polisiebeamptes kon almal positief op die vraag

reageer, terwyl 16% respondente van die publiek nie geweet het wat dit beteken nie.

(22) Is u vertrouwd met die funksies van die verskillende spesialis-eenhede?

	Publiek	Polisiebeamptes
JA	8	29
NEE	32	31

Die oorgrote meerderheid, naamlik 63% van al die respondente, (polisiebeamptes en publiek) het aangedui dat hulle nie vertrouwd is met die funksies van die verskillende spesialis-eenhede nie. Die respondente is die geleentheid gebied om, indien hulle bevestigend geantwoord het, die funksies van die spesialis-eenhede te noem. Die meeste van al die respondente (72,5%) was nie in staat om enige funksies van spesialis-eenhede te identifiseer nie. 'n Moontlike rede hiervoor kan wees dat polisiebeamptes hulle slegs toespits op wat hul veronderstel is om te doen en nie na die “groter prentjie” kyk nie.

(23) Hoe sou u die verhouding tussen die verskillende vertakings binne die Suid-Afrikaanse Polisie beskryf?

	Publiek	Polisiebeamptes
Swak	4	41
Gemiddeld	6	11
Goed	30	8

Ongeag die feit dat lede van die publiek hul nie werklik kan uitspreek hieroor nie is hul siening gegrond op waarnemings. Slegs 38% van al die respondente is van mening dat die

verhouding tussen die verskillende vertakings binne die Suid-Afrikaanse Polisiediens goed is, terwyl die meerderheid (45%) die verhouding as swak beskou.

(24) Hoe sal u die konsultasie tussen die verskillende vertakings binne die Suid-Afrikaanse Polisiediens beskryf?

	Publiek	Polisiebeamptes
Swak	5	31
Gemiddeld	7	22
Goed	28	7

Ook hier is die publiek se antwoord gebaseer op waarnemings. Die gehalte van konsultasie tussen die verskillende vertakings word deur 36% van die respondente as swak aangedui, terwyl 11,6% van die polisiebeamptes aandui dat die konsultasie goed is. Die vraag word opgevolg met 'n verdere vraag, naamlik:

(25) Op welke wyse vind konsultasie tussen die verskillende vertakings binne die Suid-Afrikaanse Polisiediens plaas?

Al (100%) die respondente is dit eens dat konsultasie tussen die verskillende vertakings geskied deur formele vergaderings, asook op informele wyse deur persoonlike gesprekke soos by misdaadtonele.

(26) Is die Suid-Afrikaanse Polisiediens na u mening vertrouwd met die behoeftes van die gemeenskap?

	Publiek	Polisiebeamptes
JA	28	42
NEE	12	18

Die meeste van die respondente (70%) het positief geantwoord op die vraag. Respondente is versoek om hul antwoord op hierdie vraag te motiveer. Respondente wat positief op die vraag gereageer het, het die volgende motiverings vir hul antwoord voorgehou: “Gemeenskapsbehoeftes word deur die Gemeenskapspolisiëringsforum aangespreek” en “Polisie handhaaf ’n goeie reaksietyd”. Die respondente wat negatief op die vraag gereageer het, verstrek die volgende motiverings daarvoor: “Polisie beskik oor onvoldoende personeel en voertuie om die gemeenskap se behoeftes effektief aan te spreek”; “Mens weet nie wie jou saak ondersoek nie” en “Ondersoekbeamptes is altyd onbereikbaar”.

(27) Beskou u die ontwikkeling van die polisie en gemeenskap se verhouding as ’n belangrike taak van die polisie?

	Publiek	Polisiebeamptes
JA	38	57
NEE	2	3

Die ontwikkeling van die polisie en die gemeenskap se verhouding word deur die meerderheid (95%) van al die respondente as ’n belangrike taak vir die polisie beskou. Die respondente is van mening dat die polisie betrokke kan raak by die uitbou van die verhouding deur te verseker daar ’n stabiele omgewing gehandhaaf word en deur misdaad

te bekamp.

(28) Lewer die Suid-Afrikaanse Polisie diens na u mening 'n effektiewe diens aan die gemeenskap?

	Publiek	Polisiebeamptes
JA	9	18
NEE	31	42

Altesame 73% van sowel polisiebeamptes as die publiek wat negatief op die vraag geantwoord het, regverdig hul antwoord met die volgende motiverings : “Polisie beskik oor onvoldoende personeel en toerusting om effektief te wees”; “Mens weet nie wie jou saak ondersoek nie”; “Te veel korrupsie in die polisie” en “Polisie kan nie misdaad oplos nie”. Die minderheid van al die respondente (27%) is van mening dat die polisie 'n effektiewe diens lewer. Die respondente is versoek om hul antwoord te kwalifiseer, waarop die algemene reaksie op hierdie vraag as volg was : “Die polisie se suksesse word gereeld deur middel van die media onder die publiek se aandag gebring”; “Skelms word gevang”; “Die tronke is vol” en “Polisie lewer vriendelike en waardevolle diens”.

(29) Wat behoort die Suid-Afrikaanse Polisie diens te doen om sy effektiwiteit te verhoog?

Die antwoord van die publiek en die polisiebeamptes is doelbewus geskei om vas te stel of die respondente dieselfde perspektiewe op effektiwiteit van die SAPD het. Respondente van die publiek het soos volg geantwoord en is van mening dat die polisie aandag moet gee aan die volgende aspekte om hul effektiwiteit te verhoog :

“Polisiepersoneel moet agter hul lessenaars uitkom en begin werk”; “Daar is te veel bevelvoerders in die polisie”; “Wie doen die werk en wie kyk ?”; en “Polisie moet begin saamwerk”. Polisiebeamptes is van mening dat aandag aan die volgende aspekte geskenk moet word om hul effektiwiteit te verbeter, naamlik : “Ervare lede moet op uitvoerende dienste geplaas word in plaas daarvan om hulle in administratiewe hoedanighede aan te wend”; “Almal moet net een baas hê”; “Almal moet toegang hê tot dieselfde logistieke hulpmiddels” en “Ons moet net een polisie wees”. ’n Interessante waarneming is dat die publiek se perspektiewe op effektiwiteit meer gefokus is op uitsette, terwyl die polisiebeamptes meer fokus op die interne polisie-organisasie.

4.3 Gevolgtrekking

Uit die vraelys blyk dit dat daar ’n behoefte bestaan binne die SAPD om te werk aan konsultasie. Benewens die feit dat die meerderheid van polisiebeamptes wat deelgeneem het vertrouwd is met die SAPD se missie is, polisiebeamptes bewus van die doelwitbestuursproses, hoewel hulle nie deelgeneem het aan die opstel daarvan nie. Eienaardig genoeg sien die bepaalde polisiebeamptes die doelwitbestuursproses as suksesvol, aangesien dit meetbaar is. So ook spreek sowel die publiek as polisiebeamptes hul kommer uit oor die oplossingsyfer by die ondersoek van misdaad, ondanks die feit dat die meerderheid van die respondente van mening is dat polisiebeamptes goed toegerus is vir hul taak.

Ondanks die feit dat die meerderheid van polisie-eenhede se funksies (mandate) vervat is in wetgewing, is sowel polisielede as lede van die publiek nie vertrouwd daarmee nie. So

ook is die verhouding tussen die onderskeie eenhede swak. As laasgenoemde in ag geneem word, kan dit lei tot verwarring en duplisering van werk. Laastens is dit duidelik uit die resultate van die vraelyste dat 'n persepsie bestaan dat die polisie-eenhede in Louis Trichardt nie effektief is nie.

HOOFSTUK 5

EVALUASIE EN INTERPRETASIE VAN INLIGTING SOOS SAAMGEVAT ONDER DIE VERSKILLENDEN BENADERINGS TOT EFFEKTIVITEIT.

5.1 Inleiding

Die ondersoek van misdaad is een van die primêre take van die polisie en sluit sowel kort- as langtermynmaatreëls in. Die ondersoek van misdaad beklemtoon die ware filosofie van polisiëring wat histories die fundamentele doelwitte van polisiëring in verband bring met die basiese beginsels van misdaadpleging (Smit, 1992:28). Die ondersoek van misdaad ('n grondslag van polisiëring), word as 'n primêre taak van die polisie voorgeskryf in die Grondwet, 1996 (No. 108 van 1996), en die Polisiewet, 1995 (No. 68 van 1995).

Polisiëring in 'n demokrasie is enersyds ingestel om die openbare orde te handhaaf en andersyds om die regs aansprake, veiligheid en vryheid van die individue te beskerm. Dit is juis met hierdie delikate taak waar daar dikwels vraagstukke rondom demokratiese polisiëring ontstaan, naamlik om die balans tussen individuele regte en vryheid en die bewaring van kollektiewe veiligheid te vind (Van Heerden 1986:59). Die persepsies oor effektiwiteit van die polisie word onder meer bepaal deur die gemeenskap se aanvaarding van die polisie se rol (Pike, 1985:116).

Ter bereiking van die doelwit van hierdie werkstuk (Perspektiewe oor effektiwiteit van polisiëring: Polisie-eenhede in Louis Trichardt), is dit belangrik om die benaderings tot

effektiwiteit te vergelyk met persepsies van die polisie en die publiek.

5.2 Doelwitbereikingsbenadering

Die navorsing toon dat hoewel die meeste polisiebeamptes vertrou is met die SAPD se missie, twee-derdes (66%) van die polisiebeamptes nie deelgeneem het aan die formulering van doelwitte nie, terwyl 75% polisiebeamptes aangedui het dat hulle nie die doelwitbestuursprogram verstaan nie. Teenstrydig hiermee dui die meerderheid polisiebeamptes aan dat die program werk omdat dit meetbaar is.

Die studie toon ook dat die publiek nie voldoende ingelig word ten opsigte van die polisie se doelwitbestuursprogram nie. Onafhanklikheid (van politieke beïnvloeding) en aanspreeklikheid is nou verwant omdat die aanvaarding van aanspreeklikheid noodsaaklik is ten einde die operasionele onafhanklikheid van die polisie te verseker (Pike, 1985:155). Onafhanklikheid moet met 'n bevredigende stelsel van aanspreeklikheid ondersteun word waarin die gemeenskap vertrou het. Dit help veral as teenvoeter indien daar sprake is van arbitrêre polisie-optrede en waar daar 'n aantasting van basiese regte en vryheid is (Pike, 1985:161). Lord Scarman in Bradley et al (1986:20) wys op die gevaar indien een van hierdie aspekte dié ander oorheers deur die volgende opmerking: "At a time ... the police are now professionals with a highly set of skills and behavioural codes of their own, ... they run the risk of becoming, by reason of their professionalism, a 'corps de'elite', set apart from the rest of the community".

Indien bostaande geëvalueer word, word verskeie tekortkominge geïdentifiseer, soos die

feit dat die meerderheid van die polisiebeamptes nie deelgeneem het aan formulering van doelwitte nie, wat die suksesvolle implementering van die doelwitbereikingsbenadering kortwiek.

5.3 Stelselhulpbron- en interne proses benadering

Indien die inligting wat verkry is deur die vraelys ontleed word, kan bepaalde afleidings gemaak word met betrekking tot die persepsies van die polisie se volume uitsette, werkstevredenheid, gesindheid en moraal. Robbins (1990:59) hou hierdie faktore voor as kriteria vir die meting van 'n organisasie se effektiwiteit. Die inligting toon dat die polisie-organisasie bepaalde tekortkominge het wat hierdie faktore betref. Weens die unieke posisie van die polisie in die gemeenskap, moet elke polisiebeampte 'n duidelike onderskeid tref tussen sy/haar eie gesindheid en daardie gesindhede wat van hom/haar as professionele polisiebeampte verwag word (Pike, 1985:97). Die International Association of Police Officers het riglyne opgestel oor die bestuur van gesindheid deur polisiebeamptes. Volgens Pike (1985:98-99) is dit 'n onmisbare bestanddeel vir effektiewe polisiëring. Die vyf riglyne is kortliks :

- (a) Amptelike besluite behoort nie deur 'n polisiebeampte se eie gesindhede beïnvloed te word nie. Hy/sy moet streef na 'n hoë vlak van objektiwiteit in sy/haar werk.
- (b) 'n Polisiebeampte behoort nie persoonlik betrokke te raak wanneer hy/sy 'n arrestasie uitvoer nie.
- (c) Daar bestaan geen verwagting van 'n polisiebeampte om van die mense te hou waarmee hy/sy te doen kry nie. Daar is ook geen bepaling wat hom verbied om

nie van hulle te hou nie.

- (d) 'n Polisiebeampte moet nie toelaat dat mense hom/haar uitlok om kwaad te word nie.
- (e) 'n Polisiebeampte moet streef om 'n gesindheid van neutraliteit en objektiwiteit uit te straal.

Ongeag vooropgestelde idees wat 'n polisiebeampte gehad het voordat hy of sy by die polisie aangesluit het, moet hulle volgens Pike (1985:99) besef : "... he (or she) cannot escape the conclusion that the police profession is people orientated and that he (or she) must be proficient with people". Die gesindheid van die polisie speel 'n belangrike rol wanneer daar beslis word oor die persepsies van effektiwiteit van die polisie.

5.4 Strategiese belanghebbende benadering

Spesialisering is nie 'n nuwe polisiëringsbeleid in Suid-Afrika nie en fokus op 'n strategiese belanghebbende benadering, waar bestuurders sekere doelstellings navolg. Effektiwiteit van die spesialis-eenhede word bepaal deur relevante doelstellings, wat verkry word van belangegroep in te samel en daarna bepaal of doelstellings bereik is. Die meerderheid van al die respondente (63%) het verder aangedui dat hulle nie vertrou is met die funksies van die verskillende spesialis-eenhede nie. Wat ook hier in gedagte gehou moet word is wat in die verlede krities vir die polisie, moontlik nie in die hede krities is nie (die bestaansreg vir 'n spesifieke spesialis-eenheid het verval deurdat die tipe misdaad nie meer 'n probleem is nie).

5.5 Mededingende - waarde benadering

Persepsies speel by hierdie benadering 'n rol. Die feit dat 73% van die respondente van mening is (persepsie) dat die polisie nie effektief is nie is 'n duidelike aanduiding dat die benadering tot spesialisering heroorweeg moet word.

5.6 Gevolgtrekking

Ten einde die persepsies van die gemeenskap oor die effektiwiteit van polisie-eenhede in Louis Trichardt te bepaal, is 'n kwalitatiewe literatuurstudie uitgevoer deur middel van bestaande vakliteratuur en amptelike dokumente. Inligting is ingesamel deur gebruik te maak van 'n vraelys, ongestruktureerde onderhoude en waarneming. Die data word geëvalueer en gekonstrueer onder die verskillende benaderings tot organisasie-effektiwiteit. Na aanleiding van die ondersoek wat in hierdie hoofstuk gedoen is, kan bepaalde afleidings gemaak word. 'n Voorlopige en insiggewende afleiding wat in hierdie stadium gemaak kan word, is dat daar 'n persepsie bestaan dat polisiëring in Louis Trichard tekortkomings toon, wat die effektiwiteit van polisiëring in hierdie gebied aan bande lê.

In Hoofstuk 6 word bepaalde aanbevelings te doen met betrekking tot beter effektiwiteit vir polisiëring. Die hoofstuk word afgesluit met bepaalde bevindings en 'n samevatting.

HOOFSTUK 6

BEVINDINGS, SAMEVATTINGS EN AANBEVELINGS

6.1 Inleiding

Die SAPD staan voor veranderings wat implikasies inhou vir die voortbestaan van die organisasie. Die sukses met die implementering van die veranderings hou nie slegs implikasies in vir die SAPD nie, maar ook die handhawing van veiligheid van die Suid-Afrikaanse samelewing. Die transformasieproses wat die Suid-Afrikaanse Polisie diens ondergaan, vereis dat dit meer effektief moet raak. Die vraag wat beantwoord moet word is of die Suid-Afrikaanse Polisie diens effektief is in 'n veranderde Suid-Afrika, met spesifieke verwysing na die rol van die polisie soos waargeneem deur hulself en die publiek.

6.2 Bevinding

Die doel van hierdie navorsing is om die persepsies oor die effektiwiteit vir polisiëring met spesifieke verwysing na polisie-eenhede in Louis Trichardt te ondersoek. Ooreenkomstig die doelwit van hierdie werkstuk is enkele geselekteerde teoretiese aspekte met betrekking tot organisasie-effektiwiteit ondersoek, wat die verskillende benaderings daarvoor insluit. Vier benaderings wat die evalueringsmaatstawwe kan dien om die effektiwiteit van organisasies te meet, is ondersoek. Elke benadering kan in sy eie reg as 'n bruikbare model dien. 'n Kort opsomming van elke benadering word in Tabel

6 weergegee, met vermelding van voorwaardes waaronder elke benadering die bruikbaarste is.

TABEL 4

VERGELYKING VAN DIE VIER BENADERINGS TOT ORGANISASIE-EFFKTIWITEIT		
BENADERING	DEFINISIES	WANNEER BRUIKBAAR
Doelwitbereiking	'n Organisasie is effektief in die mate waartoe . . . dit gestelde doelwitte bereik.	Die benadering word verkies wanneer . . . doelwitte meetbaar, aan tydscale gekoppel en duidelik is.
Stelsel-hulpbron en Interne proses	Nodige hulpbronne word verskaf.	Duidelike verband bestaan tussen insette en uitsette.
Strategiese belanghebber	Alle strategiese belanghebbers (belangegroepe) word sover moontlik, tevrede gestel.	Belanghebbers het 'n invloed op die organisasie en die organisasie moet reageer op eise.
Mededingende waardes	Die organisasie plaas klem op die vier belangrikste areas wat verband hou met die belanghebbers se voorkeure	Die organisasie is nie seker van verandering in die kriteria oor tydsverloop nie.

Robbins (1990:77)

Die studie toon dat die definiëring van organisasie-effektiwiteit nie 'n maklike taak is nie. Verskeie outeurs met menigvuldige definisies vir organisasie-effektiwiteit vorendag gekom. As sentrale tema in organisasie teorie, behoort die betekenis en meting van organisasie-effektiwiteit teenoor mekaar gestel te word. Die vier benaderings tot organisasie-effektiwiteit word gebruik om die betekenis van organisasie-effektiwiteit in perspektief te stel.

Vir die polisie-organisasie hou effektiwiteit implikasies in. Hoewel sulke organisasies nie soos private organisasies bestuur behoort te word nie, behoort hul nogtans met die oog op effektiwiteit bestuur word. Dit sal 'n situasie-spesifieke benadering tot bestuur vereis, wat die eiesoortigheid van die polisie-organisasie in ag neem. Polisie-organisasies se doelstellings, asook die omgewingsveranderlikes, moet in aanmerking geneem word om effektief te wees. Die gemeenskap en die polisie se persepsies oor effektiwiteit kan verskil. Die formulering van missie en doelstellings lewer probleme omdat dit nie so alles-insluitend en meetbaar is soos die doelstellings van private besigheidsondernemings nie, naamlik wins, verkope en marktaandeel.

Eenhede in die SAPD bestaan al jare en indien die eenhede geëvalueer sou word, moet gefokus word op die diens wat hierdie eenhede moet lewer. Die noodsaaklikheid hiervan is dat die verkillende polisie-eenhede gedwing word om te fokus op die rede vir bestaan, naamlik om die veiligheid en sekuriteit in die gemeenskap te verseker ooreenkomstig die grondslae van demokratiese polisiëring. Dit is moeilik vir die polisie om self te bepaal wat die gemeenskap se behoeftes is en of hulle effektief is in hul polisiëringspogings. In die praktyk dien faktore soos reaksietyd, misdaad oplos syfer, kontak (konsultasie) met die

publiek, die toepassing van grondslae van polisiëring en suksesvolle doelwitbereiking as maatstawwe vir effektiewe polisiëring. 'n Holistiese- en multi-dissiplinêre benadering tot polisiëring behoort gevolg te word ten einde die effektiwiteit van die polisie te verhoog, dit sal teweeg bring dat daar gekonsentreer moet word op al die bogenoemde faktore.

6.3 Samevatting

Die verskil tussen die normatiewe ideaal en die huidige stand in die SAPD kom hoofsaaklik op die volgende neer: Dit is geleë in 'n wanbalans wat bestaan tussen die organisasie en sy eksterne omgewing, die afwesigheid van grondslae van polisiëring en 'n misplaaste rol wat die organisasie in die gemeenskap moet vervul. Bogenoemde het die SAPD oneffektief gelaat. Die gevolg is 'n legimateitskrisis by die meerderheid Suid-Afrikaanse burgers as gevolg van die rol wat die organisasie moes vervul gedurende dekades wat gekenmerk is deur onderdrukkende minderheidsregering (voor 1994). Die polisie is bestempel as 'n verlengstuk van die Regering wat daarvoor verantwoordelik was om die stabiliteit van die politieke bestel af te dwing deur onderdrukkende wetgewing. In die proses is alle vertakkings van die polisie vervreem van die gemeenskap en was daar geen sprake van 'n vennootskaps verhouding soos gekenmerk word deur die grondslae van demokratiese polisiëring nie.

Die huidige stand en fase waarin die polisie-organisasie homself bevind binne sy lewensiklus, is 'n bepalende faktor vir polisiebestuur om te besluit watter benaderings tot organisasie-effektiwiteit gekonsentreer behoort te word. Die interne polisie-organisasie ondergaan veranderings, veral die aard van die polisie se rol en organisatoriese struktuur.

Die veranderings in die interne- en eksterne beroepsomgewing van die polisie, vereis dat daar na effektiewe polisiëring gestreef word deur te fokus op perspektiewe oor effektiwiteit. Die polisie-organisasie fokus tans by uitstek op die doelwitbereikings- en strategiese belanghebbende benaderings. Verskeie tekortkominge soos die bepaling van doelwitte en die invloed van omgewingsveranderlikes oor tyd, is waarneembaar by hierdie benaderings binne die polisie-organisasie. Die navorsing toon verder dat faktore soos interne kommunikasie, interpersoonlike- en werksverhoudings en moraal van polisiebeamptes aspekte is wat volgens die strategiese - en interne prosesse benadering verder ondersoek behoort te word sodat oplossings vir die tekortkominge en/of probleme gevind kan word.

Dit blyk dat daar 'n behoefte bestaan binne die SAPD om te werk aan konsultasie. Benewens die feit dat die meerderheid van polisiebeamptes in Louis Trichardt wat deelgeneem het vertrou is met die SAPD se missie is, is polisiebeamptes bewus van die doelwitbestuursproses alhoewel hulle nie deelgeneem het aan die opstel daarvan nie. Eienaardig genoeg sien die bepaalde polisiebeamptes die doelwitbestuursproses as suksesvol, aangesien dit meetbaar is. So ook spreek sowel die publiek as polisiebeamptes hul kommer uit oor die oplossingsyfer by die ondersoek van misdaad, ondanks die feit dat die meerderheid van die respondente van mening is dat polisiebeamptes goed toegerus is vir hul taak. Die verhoudings tussen die onderskeie eenhede is swak. Dit is duidelik uit die resultate van die vraelyste dat 'n persepsie bestaan dat die polisie-eenhede in Louis Trichardt nie effektief is nie.

Bepaalde faktore soos werksbevrediging, motivering en moraal binne die polisie-

organisasie - wat as kriteria vir organisasie-effektiwiteit kan dien - word in die navorsing geïdentifiseer as probleem-areas binne die polisie-organisasie. Die tekortkominge of afwesigheid van die faktore in die verskillende benaderings tot organisasie-effektiwiteit het tot gevolg dat die ondersoek van misdaad nie effektief blyk te wees nie. Die suksesvolle ondersoek van misdaad kan op sigself as effektiwiteitskriteria vir polisiëring dien. Uit hierdie navorsing het dit ook aan die lig gekom dat die publiek se perspektiewe op effektiwiteit meer gefokus is op uitsette soos byvoorbeeld 'n hoër oplossyfer, terwyl die polisiebeamptes meer fokus op die interne polisie-organisasie. Hier moet gekyk word na byvoorbeeld konsultasie tussen die verskillende vertakings binne die SAPD.

6.4 Aanbevelings

Dit is die navorser se opinie dat 'n meer holistiese benadering tot polisiëring gevolg behoort te word. Hoewel dit nie die navorser se bedoeling is om 'n bepaalde model vir effektiewe polisiëring voor te hou nie, is dit wel belangrik om bepaalde effektiwiteitswaardes aan die hand van die mededingende-waardebenadering, in oënskou te neem ten einde te bepaal of die polisie effektief is al dan nie. Hierdie bepaalde benadering poog om die groot hoeveelheid kriteria vir organisasie-effektiwiteit in vier modelle te sentreer. Deur uitsluitlik op 'n model te steun ten koste van bestuursoordele, ondervinding en ander inligting, kan disfunksionele gevolge hê aangesien elkeen van hierdie modelle gebaseer is op 'n gegewe stel waardes. Die mededingende-waardebenadering erken dat veelvoudige kriteria en strydige belange onderliggend is aan enige poging om organisasie-effektiwiteit te definieer en te evalueer. Deur die vermindering van 'n groot aantal van die effektiwiteitskriteria na vier voorgestelde en

duidelike organisatoriese modelle, kan die mededingende-waardebenadering polisiebestuur lei tot die identifisering van toepaslike kriteria met betrekking tot verskillende belange in die verskillende fases van die organisasie se lewensiklus.

Indien die tekortkominge of afwesigheid van faktore en kriteria wat vir organisasie-effektiwiteit gestel word - soos uitgewys in hierdie werkstuk - die nodige aandag geniet, behoort die effektiwiteit van die polisie te styg. As bewys van hulle toewyding tot die lewering van 'n beter en meer effektiewe polisie-diens, sal bestuurders en polisiebeamptes van die Suid-Afrikaanse Polisie-diens, onverwyld makro-aanpassings moet maak en hulle terselfdertyd moet verbind om na 'n meer effektiewe polisie-diens te streef. Dit sal slegs haalbaar wees indien daar voortdurend gesoek word na kriteria om polisiëring te verbeter.

BIBLIOGRAFIE

- Alder, N. 1980. **Cultured Synergy**. California University Association, California.
- Banner, D. K. & Gagnè, T. E. 1995. **Designing Effective Organizations: Traditional and Transformational Views**. Sage Publications Inc, California.
- Barret, G.V. & Boss, B.M. 1976. **Cross Cultured Issues in Industrial and Organizational Psychology**. Rand McNally, Chicago.
- Bateman, T. S. Snell, S. A. 1998. **Management, Building Competitive Advantage**. Irwin McGraw-Hill, Boston.
- Botes, P. S. 1982. "Die Aard en Inhoud van Produktiwiteit." In Suid-Afrikaanse Instituut vir Organisasie en Metode, Volume 19, Nommer 7, September 1982.
- Bradley, D.N. 1986. **Managing the Police: Law, Organization and Democracy**. The Harvester Press Publishing Group; Sussex, Great Britain.
- Cloete, J.J. N. 1976. **Inleiding tot die Publieke Administrasie**. Derde uitgawe. J. L. Van Schaik (Edms) Bpk, Pretoria.
- Cloete, J. J. N. 1994. **Public Administration and Management**. J. L. Van Schaik (Edms) Bpk, Pretoria.
- Cox, J. 1993. **Cultured diversity in Organizations, Theory, Research and Practice**. Barret-Koehler Publishers Inc. : United States of America.
- De Kock, C.D. ongedateer. **Polisiëring van 'n Samelewing in Transisie**. Sentrum vir Konflikanalise, Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing, Pretoria.
- Cohen, A. R. Fink, S. L. Gadon, H. Willits, R. D. 1980. **Effective Behavior in Organizations**. Irwin-Dorsey Limited, Ontario.
- Fox, W. Meyer, I. 1995. **Public Administration Dictionary**, Juta and Company: Kenwyn.
- Fox, W. Schwella, E. & Wissink, H. 1991. **Public Management**, Juta and Company: Kenwyn.
- Fuhr, I. 1992. "Building Trust through the Managing of Diversity." In Human Resource Management. Vol 4, No 19.
- Gibson, C. Ivancevich, B. Donnelly, J. G. 1997, **Organizational Behavior Structure Processes**. McGraw-Hill, New York.

Gildenhuys, J. S. H. 1982. **"Produktiwiteit"**. 'n Referaat Gelewer Tydens 'n Kongres van die SA Instituut vir Munisipale Tesouriers en Rekenmeesters, 28 April 1982

Gildenhuys, J. S. H. 1993. **Public Financial Management**. J. L. Van Schaik (Edms) Bpk, Pretoria.

Goodman, A. Pennigs, B. 1977. **New Perspectives on Organizational Effectiveness**. Jossey-Bass Publishers, San Fransisco.

Goodman, P. S. 1986. **Designing Effective Work Groups**. Jossey-Bass Publishers, San Fransisco.

Hackman, J. R. & Oldman, G. R. 1980. **Working Redesign**. Reading Mass, Wessley.

Hammer, C. & Campy, W. 1993. **Reengineering the Corporation**. Harper Business, New York.

Hampton, C. E. Summer, D. R. Webber, R. A. 1978. **Organizational Behavior and Practice of Management**. Scott, Foreman and Company, Dallas.

Hellriegel, S. Jackson, S.E. Slocum, J. 1999. **Management. South African Edition**. Oxford University Press, Pretoria.

Howes, N. E. 1992. **"Effectiveness Reporting"**. In Publico, Pretoria.

Jones, K Pendlebury, A. 1969. **Organizational Effectiveness**. Rockerfeller University Press, New York

Kritzinger, M.S.D. 1986. **Groot Woordeboek**. J. L. Van Schaik (Edms) Bpk, Pretoria

Koontz, H. & O'Donnell, S. 1986. **The Principles of Management**. Mc Graw-Hill, New York.

Koopman, A. 1991. **How to Unlock Global Resources**. T. J. Press, United Kingdom.

Kroon, J. 1991. **Algemene Bestuur**. Haum, Pretoria.

Lessem, R. 1989, **Global Management Principals**. Prentice Hall, Cambridge.

Lester, R. Bittel, J. Newstrom, W. 1990. **What Every Supervisor Should Know**. Sixth Edition. Mc Graw-Hill Publishing Compony, Singapore.

Onyemelukwe, C. C. 1973. **Men and Management in Contemporary Africa**. Longman, London.

Peters, T. and Waterman, P. H. 1986. **In Search of Excellence**. Random House, New York.

Pike, M.S. 1985. **The Principles of Policing**. The MacMillan Press Ltd, London.

Republic of South Africa, **Draft White Paper on Safty and Security**, 1989. Official South African Document, Goverment Printers: Pretoria.

Republiek van Suid-Afrika, **Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika**, 1996 (Wet 108 van 1996).

Republiek van Suid-Afrika, **Polisiediens Wet**, 1995 (Wet 68 van 1995).

Republiek van Suid-Afrika, **Openbare Finansiële Bestuurswet**, 1999 (Wet 1 van 1999).

Robbins, S. P. 1990. **Organizational Theory: Structure, Design and Applications**. 3rd Edition. Prentice-Hall, Englewood, New York.

Robbins, S. P. 1997. **Managing Today**. Prentice-Hall International Inc, New Jersey.

Schein, E. H. 1985. "Coming to a New Awareness of Organizational Culture." In Sloan Management Review, Winter.

Sibert, K. H. & Hale, J. A. 1995. **Size and Structure of Complex Organizations**. Jossey-Bass Inc. San Fransisco.

Simon, H. A. 1954. **Administrative Behavior**. The Free Press, New York.

Smit, P. J. & Cronje, G. J. 1992. **Management Principles**. Juta, Kenwyn.

Smith, A. 1937. **Inquiry Into the Nature and Causes of the Wealth of Nations**. Modern Library, New York.

Stahl, O. G. 1983. **Public Personnel Administration**. Harper and Row Publishers, New York.

Tannenbaum, A. S. 1980. **Organisation Psychology**. Allyn and Bacon, Inc, Boston.

Taylor, F. W. 1993. **The Scientific Management**. The Free Press, New York.

Terkel, S. 1974. **Working**. Avon Books, New York.

Tosi, H. L. Rizzo, J. R. Carroll, S. J. 1994. **Managing Organizational Behavior**. Third Edition. Blackwell Publishers, Cambrige.

Van Heerden, T.J. 1986. **Inleiding tot die Polisiekunde**. Universiteit van Suid-Afrika.

Van Niekerk, W. P. 1978. **Produktiwiteit en Werkstudie**. Butterworth, Durban.

BYLAE "A"

Hierdie is 'n kort vraelys met betrekking tot die werksaamhede van die Suid-Afrikaanse Polisie (SAPD), meerendeels die effektiwiteit van spesialis-eenhede binne die SAPD.

Inligting wat u verstrekk word verlang vir navorsing oor die polisie. Alle inligting sal uit die aard van die saak vertroulik behandel word en u kan op geen manier uself hierdeur inkrimineer nie. Die resultate van hierdie navorsing kan tot voordeel van die SAPD en gemeenskap strek.

- L.W. 1.Paragrawe 1 tot 29 moet deur SAPD-lede voltooi word
2.Paragrawe 1 tot 3 en 12 tot 29 moet deur lede van die publiek voltooi word.

1 Rang/Titel :

2 Ouderdom :

3 Geslag :

4 Huidige pos (Polisiestasie; Speurtak of Spesialis-eenheid) :

5 Tydperk in pos :

6 Is u vertrouwd met die SAPD se missie?

JA	NEE
----	-----

7 Die volgende stellings beskryf die SAPD se missie (Merk die mees korrekte stelling)

(b) Om die sekuriteit van alle mense te beskerm

(c) Om geweld te stop deur suksesvolle hofgedrewe ondersoeke

(d) Om die veiligheid van alle mense in die land deur gemeenskapsbetrokkendheid te verseker

8 Is u bekend met u stasie/tak/eenheid se doelwitbestuursprogram?

JA	NEE
----	-----

9 Het u deelgeneem aan die formulering van u stasie/tak/eenheid se doelwitte en opstel van die betrokke doelwitbestuursprogram?

JA	NEE
----	-----

10 Verstaan alle polisiebeamptes u stasie/tak/eenheid se doelwitbestuursprogram?

JA	NEE
----	-----

11 Is die doelwitbestuursprogram suksesvol by u stasie/tak/eenheid?

JA	NEE
----	-----

(a) Motiveer u antwoord :

.....
.....

- 12 Is en word die publiek ingelig oor u stasie/tak/eenheid se doelwitbestuursprogram?
(a) Indien JA, op welke wyse :
.....
.....
- 13 Reageer die polisie-organisasie bevredigend op veranderende behoeftes met betrekking tot die ondersoek van misdaad?
- 14 Word die polisie-organisasie se personeelsterkte stelselmatig uitgebrei?
- 15 Genereer die polisie-organisasie 'n hoë volume van uitsette?
- 16 Word polisiebeamptes ingelig met betrekking tot aspekte wat hul werk raak?
- 17 Opereer die polisie-organisasie glad en op 'n ordelike wyse?
- 18 Werk polisiebeamptes saam met mekaar?
- 19 Is polisiebeamptes goed toegerus vir hul taak?
- 20 Hoe sal u die moraal van die polisie beskryf?
- 21 Wat is spesialisering?(Beskryf kortliks)
.....
.....
- 22 Is u vertrouwd met die funksies van die spesialis-eenhede?
(a) Indien JA, noem die funksies :
.....
.....
- 23 Hoe sou u die verhouding tussen die verskillende vertakings binne die SAPD diens beskryf?
- 24 Hoe sal u die konsultasie tussen die verskillende vertakings binne die SAPD beskryf.
- 25 Op welke wyse vind konsultasie tussen die verskillende vertakings binne die SAPD plaas?
.....
.....
- 26 Is die SAPD vertrouwd met die behoeftes van die gemeenskap?
(a) Motiveer u antwoord
.....
.....

JA	NEE
----	-----

JA	NEE
----	-----

JA	NEE
----	-----

JA	NEE
----	-----

JA	NEE
----	-----

JA	NEE
----	-----

JA	NEE
----	-----

JA	NEE
----	-----

SWAK
GEMMIDDELD
GOED

SWAK
GEMMIDDELD
GOED

SWAK
GEMMIDDELD
GOED

JA	NEE
----	-----

JA	NEE
----	-----

- 27 Beskou u die ontwikkeling van die polisie en gemeenskap se verhouding as 'n belangrike taak van die polisie?

JA	NEE
----	-----
- (a) Motiveer u antwoord
-
-
- 28 Lewer die SAPD na u mening 'n effektiewe diens aan die gemeenskap?

JA	NEE
----	-----
- (a) Waarom sê u so?
-
-
- 29 Wat behoort die SAPD te doen om sy effektiwiteit te verhoog?
-

DANKIE VIR U TYD

ANNEXURE "A"

This is a short questionnaire in respect of the South African Police Service (SAPS), or more especially the effectiveness of specialized-units within the SAPS.

The information will naturally be treated confidentially and cannot incriminate you in any way. All that is required of you is to reply frankly, honestly and objectively to the questions. The results of the research can only be to the advantage of the SAPS and the community.

NB. Paragraphs 1 to 29 must be completed by SAPS members.
Paragraphs 1 to 3 and 12 to 29 are to be completed by members of the public.

1 Rank/Title :

2 Age :

3 Gender :

4 Present position (Police station; Detectives; Specialized-unit) :

5 Period in post :

6 Do you know the mission of the SAPS?

YES	NO
-----	----

7 The following statement best describes the mission of the SAPS :

(a) To protect the security of all people.

(b) To bring an end to violence through successful investigations.

(c) To ensure the security of all people in the country through involvement of the community.

8 Are you familiar with the station/branch/unit's management by objective programme?

YES	NO
-----	----

9 Did you take part in formulating your station/branch/unit's objectives and draw up the management by objectives programme?

YES	NO
-----	----

10 Do all police officials at your station/branch/unit understand your objective programme?

YES	NO
-----	----

11 Is the management by objective programme successful?

(a) Motivate your answer :
.....
.....

YES	NO
-----	----

- 12 Are the public informed about station/branch/unit's management by objective programme?

YES	NO
-----	----

(a) If YES, in what way :
.....
.....
- 13 Does the police organization react satisfactorily to the changing needs of the investigation of crime?

YES	NO
-----	----
- 14 Is the staff complement of the police organization being systematically increased?

YES	NO
-----	----
- 15 Does the police organization generate a high number of outputs?

YES	NO
-----	----
- 16 Are police officials informed about aspects which affects their work?

YES	NO
-----	----
- 17 Does the police organization operate smooth, orderly way?

YES	NO
-----	----
- 18 Do police officials cooperate with one another?

YES	NO
-----	----
- 19 Are police officials well equipped for their task?

YES	NO
-----	----
- 20 How would you describe the police's moral?

POOR
AVERAGE
GOOD
- 21 What is specialization? (Describe shortly)
.....
.....
- 22 Are you familiar with the functions of the specialized-units?
(a) If YES, name the functions :
.....
.....
- 23 How would you describe the relationship between different components within the SAPS?

POOR
AVERAGE
GOOD
- 24 How would you describe the consultation between different components within the SAPS?

POOR
AVERAGE
GOOD
- 25 In what way does consultation take place between different components within the SAPS?
.....
.....

- 26 Is the SAPS familiar with the needs and demands of the community?

YES	NO
-----	----

 (a) Motivate your answer

- 27 Do you regard the development of the police and the communities relationship as an important task of the police?

YES	NO
-----	----

 (a) Motivate your answer :

- 28 Does the SAPS in your opinion render an effective service to the community?

YES	NO
-----	----

 (a) Motivate your answer

- 29 What should the SAPS do to increase its effectiveness?

THANK YOU FOR YOUR TIME

BYLAE "B"

FUNKSIES VAN SPESIALIS-EENHEDE

1. Moord en Roof Eenheid

Die doel van Moord en Roof Eenheid

Die hoofsaaklike doel van Moord en Roof Eenheid is as volg :

- (2) die versekering van die effektiewe voorkoming van geselekteerde ernstige geweld - georiënteerde misdade;
- (3) die versekering van die effektiewe ondersoek van geselekteerde ernstige geweld - georiënteerde misdade; en
- (4) die versekering van uitmuntendheid in dienslewering aan sulke slagoffers.

Die volgende sake word deur die Moord en Roof Eenheid ondersoek:

- (1) Roof
 - (i) enige roof of poging tot roof met verswarende omstandighede, of geld of waardevolle eiendom in transito, wat vervoer word met gepantserde voertuie of ander gespesialiseerde geldvervoer-wa, en enige moord wat mag voortspruit uit sodanige roof;
 - (ii) enige roof of poging tot roof met verswarende omstandighede uitgevoer by banke (uitgesluit kitsbanke), finansiële instellings, poskantore en ander staatsinstansies en enige moord wat mag voortspruit uit sodanige roof; en
 - (iii) georganiseerde rooftogte by enige kettingwinkel waar verswarende omstandighede teenwoordig is - "georganiseerd", vir die doel van hierdie paragraaf, impliseer daders wat professioneel optree in kohesie en met geweld of daarsonder.
- (2) Moord
 - (i) moord van huiseienaars en/of hul werkers as gevolg van onwettige toegang tot so 'n perseel. In sodanige gevalle moet die oortreder(s) se identiteit onbekend wees ten tye van rapportering/ontdekking;
 - (ii) moord en poging tot moord gepleeg teen amptenare wat werksaam is in die kriminele regstelsel in die uitvoering van sy/haar pligte. Sake wat voortspruit uit 'n huishoudelike dispuut of argument by die werk is uitgesluit; en
 - (iii) alle geïdentifiseerde reeksmoordenaars.
- (3) Aanvalle op Plase en Kleinhoewes
 - (i) alle aanvalle op plase en kleinhoewes. Slagoffers sluit die eienaar/okkupeerder/bestuurder en arbeiders in. Huishoudelike dispute en rusies weens alkoholgebruik en word uitgesluit;
 - (ii) sake wat voortspruit uit ongemagtigde besit van 'n vuurwapen of diefstal van voertuig.

Die afdelingsbevelvoerder, provinsiale kommissaris of die onderskeie hoofde: speurders en/of die provinsiale hoof : ernstige geweldsmisdade het die reg om die eenheid opdrag te gee om ondersoek in te stel wat hul opinie gespesialiseerde kundigheid benodig.

2. Familie Geweld, Kinderbeskerming en Seksuele Misdade Eenheid

Die doel van die familie geweld, kinderbeskerming en seksuele misdaad eenheid is as volg-

- (1) die versekering van effektiewe voorkoming van gesinsgeweld, kinderbeskerming en seksuele misdade en verwante misdade;
- (2) die versekering van effektiewe ondersoek van gesinsgeweld, kinderbeskerming en seksuele misdade en verwante misdade;
- (3) die versekering van uitmuntendheid in diens lewering teenoor slagoffers van familie geweld, misdade teen kinders en seksuele misdrywe.

Die volgende sake word deur die familie geweld, kinderbeskerming en seksuele misdaad eenheid ondersoek:

(1) Gesinsgeweld

Die familie geweld komponent fokus op die volgende inter familie misdade as die slagoffers 18 jaar of ouer is.

- (i) aanranding met die opset om ernstig te beseer;
- (ii) poging tot moord; en
- (iii) relevante misdade in terme van die Familie Gewelds Misdaad Wet, 1998 (no. 116 van 1998).

(2) Kinderbeskerming

Die kinderbeskermings komponent fokus op die polisiëring van die volgende misdade waar die slagoffers kinders is (persone wat onder die ouderdom van 18 jaar is ten tye van die pleging van die misdaad):

- (i) verkragting;
- (ii) sodomie;
- (iii) bloedskanie;
- (iv) onsedelike aanranding;
- (v) poging tot moord;
- (vi) aanranding met die doel om ernstige liggaamlike letsels te veroorsaak;
- (vii) aanranding gewoon (slegs as daar drie of meer insidente tydens 'n periode in gesins verband);
- (viii) ontvoering;
- (ix) abduksie;
- (x) die voorkoming van Familie Geweld Wet, 1998 (no. 133 van 1993) (verwante misdade);
- (xi) Die Familie Geweld Wet, 1998 (no. 166 van 1998 (verwante misdade);
- (xii) Seksuele Misdade Wet, 1957 (no. 23 van 1957, soos gewysig) (met betrekking tot seksuele uitbuiting van kinders);
- (xiii) Kindersorg Wet, 1983 (no. 74 van 1983, soos gewysig);
- (xiv) Film en Publikasie Wet, 1996 (no. 65 van 1996) (Met betrekking tot sogenaamd kinders pornografie).

- (3) Seksuele Misdade
Die seksuele misdaad komponent fokus op die polisiëring van misdade waar slagoffers 18 jaar of ouer is
 - (i) Verkragting;
 - (ii) Bloedskande;
 - (iii) Onsedelike aanranding;
 - (iv) Seksuele Misdade Wet, 1957 (no. 23 van 1957, soos gewysig) (met betrekking tot seksuele uitbuiting van volwassenes);
 - (v) die Voorkoming van Familie Geweld Wet, 1993 (no. 133 van 1993) (met betrekking tot seksuele misdade);
 - (vi) Die Familie Gewelds Misdaad Wet, 1998 (no. 116 van 1995) (verwante misdade).

3. Veediefstal Eenheid

Die doel van die Veediefstal Eenheid. Die hoofsaaklike doel van die Veediefstal Eenheid is as volg:

- (1) die versekering van die effektiewe voorkoming van veediefstal;
- (2) die versekering van die effektiewe ondersoek van veediefstal; en
- (3) die versekering van uitmuntendheid in diens lewering teenoor slagoffers van sulke misdade

Die werksaamhede van die veediefstaleenheid behels onder meer, die volgende:

- (1) die ondersoek van veediefstal sake, diefstal van wild, diefstal van pluimvee en navrae oor die aangeleenthede;
- (2) die hou van georganiseerde veediefstal optredes;
- (3) skakeling en samewerking met polisiemagte van aangrensende lande;
- (4) besoeke aan veeveilings vir die ondersoek en toepassing van die toepaslike wetgewing;
- (5) besoeke aan plase tydens die ondersoek van sake;
- (6) bywoning en toespraak van vergaderings van boereverenigings op uitnodiging;
- (7) bywoning en toespraak van distriklandbou-unies op uitnodiging;
- (8) grens patrollies met perde en vierwielaangedrewe voertuie om deurgangsroetes wat deur veediewe gebruik word, te bepaal;
- (9) besoeke aan slaghuise en abattoirs ten opsigte van die ondersoek van sake en die opvolg van inligting;
- (10) besoeke aan velhandelaars;
- (11) besoeke aan skutte, skutmeesters en geskutte vee ten opsigte van die ondersoek van sake en die opvolg van inligting;
- (12) besoeke aan veespekulante;
- (13) die hou van georganiseerde waarnemings dienste wanneer 'n neiging tot veediefstal bepaal is;
- (14) die stigting en voortsetting van die veediefstalinligtingsentrums;
- (15) samewerking en skakeling met die departement van landbou met betrekking tot die toepassing en die ondersoek van tersaaklike wetgewing; en
- (16) die opspoor van eienaars van loslopende en gevonde vee wat aan die veediefstaleenheid rapporteer word.

4. Handelstak

Die hoofsaaklike doel van die handelstak is as volg:

- (1) die versekering van die effektiewe voorkoming en ondersoek van handelsgeoriënteerde misdade;
- (2) die versekering van die effektiewe insameling, gebruik en aanwending van inligting aangaande handelsmisdade, ten einde die wetlike verantwoordelikheid van die SAPD na te kom; en
- (1) die versekering van uitmuntendheid in dienslewering

Die volgende sake word deur die handelstak ondersoek:

(1) Bedrogeenheid

Bedrog waarby die verskillende verskyningsvorme van tjeks betrokke is:

- (i) verwys na trekker;
- (ii) gesteelde tjeks (uitgesluit wissel ruitery-gevalle);
- (iii) rekening gesluit; en
- (iv) betaling gestaak;
- (v) georganiseerde kitsbank- verwante misdade. Diefstal en bedrog (Enkele gevalle uitgesluit);
- (vi) Wet op SA Reserwe Bank, 1989 (no. 90 van 1989). Alle enkel vervalste Suid-Afrikaanse Reserwe Banknote moet na die plaaslike speurtakke vir ondersoek verwys word. In hierdie gevalle moet die speurtak die betrokke noot na die forensiese wetenskap-laboratorium verwys vir verdere ondersoek. 'n Skrywe met die noot se besonderhede asook volledige omstandighede waaronder daarop beslag gelê is, moet na die sindikaatbedrogeenheid vir inligtingsdoeleindes deurgestuur word;
- (vii) bedrog gepleeg deur gesteelde krediet-, debiet-, petrol- en ander kaarte;
- (viii) bedrog deur middel van vals rekening;
- (ix) bedrog by staatsinstellings gepleeg. Komplekse gevalle moet vir beslissing na die provinsiale bevelvoerder: handelstak verwys word vir moontlike oorplasing na die handelsmisdaadeenheid;
- (x) bedrog gepleeg teenoor versekeringsinstellings;
- (xi) bedrog gepleeg deur die manipulerings van rekenaars;
- (xii) bedrog gepleeg teenoor mediese fondse;
- (xiii) bedrog : Opening van bankrekening deur middel van vals besonderhede en gevolglike aankope. (Wat nie georganiseerd is nie);
- (xiv) motorvoertuigfinansieringsbedrog: slegs waar motorfinansieringsbedrogeenhede nie bestaan nie;
- (xv) bedrog deur middel van vals inskrywings in rekenkundige boeke en rekords;
- (xvi) Wet op Korrupsie, 1992 (no. 94 van 1992). Uitgesluit gevalle wat deur die handelsmisdaadeenheid ondersoek word. Alle misdade gepleeg deur vervalsing en uitgifte;
- (xvii) bedrog gepleeg deur middel van gesteelde koopverenigingsboekies/kaarte;

- (xviii) bedrog gepleeg deur die oorskryding van krediet limiete;
- (xix) algemene vorme van bedrog deur middel van:
 - (a) vals fakture;
 - (b) vals eise;
 - (c) vals identiteitsdokumente;
 - (d) gesteelde mediese fonds kaarte;
 - (e) vervalste handtekeninge;
 - (f) sertifikate uitgereik deur akademiese instellings; en
 - (g) subsidie.
- (xx) In geval van enige onsekerheid met betrekking tot waar en deur wie 'n aangeleentheid in sy bedieningsgebied ondersoek moet word, sal die beslissing van die provinsiale bevelvoerder: handelstak finaal wees. In die geval van ondersoeke van nasionale omvang sal die beslissing van die hoof: handelstak finaal wees.

(2) Sindikaat-bedrogeenheid

Wissel Ruitery

Wissel ruiterye is die onwettige generering van fondse in bankrekeninge deur middel van die deponering van gesteelde of waardelose wissels wat die volgende verskyningsvorme aanneem:

- (i) die generering van fiktiewe krediet in bankrekeninge deur gesteelde/ waardelose wissels te deponeer;
- (ii) die onwettige oorplasing van fondse vanuit bankrekening houers se rekeninge en die gevolglike uitbetaling aan ander persone nadat vals identiteitsbewys getoon is;
- (iii) die deponering van gesteelde/ waardelose betaalmiddele of die onwettige elektroniese oorplasing van fondse na trustrekeninge en/of bestaande bankrekeninge, hetsy deur middel van kitsbanke of andersins (dit sluit nie die bankrekeninge van sake ondernemings of individue in waar betaalmiddele in die gewone verloop van saketransaksies aanvaar is nie);
- (iv) die opening van bankrekeninge vir minderjariges en die gevolglike skepping van fondse deur middel van waardelose of gesteelde betaal middele (hierdie transaksies vind sonder die vereiste dokumentêre bewyse plaas); en
- (v) alle bedrog aktiwiteite met betrekking tot wissel ruitery wat gepleeg word in samewerking met amptenare verbonde aan kommersiële banke en sindikate.

Ander bedrog verwante misdade:

- (i) die ondersoek van sake en koördinerings wat verband hou met vervalste banknote en ander vervalsings van wettige betaalmiddele, hetsy van nasionale of internasionale aard. (Wet op die Voorkoming van Vervalsing van Betaalmiddele, 1965 [no. 16 van 1965] asook Wet op die Suid-Afrikaanse Reserwebank, 1989 [no. 90 van 1989]);
- (ii) die ondersoek van sake en koördinerings van inligting wat betrekking het op "white plastic" vervalsing en uitgifte van krediet-, debiet en petrol kaarte;

- (iii) die beplanning en uitvoering van gestruktureerde polisie optredes;
- (iv) die ondersoek van sake en koördinerende van inligting en opredes in verband met "black dollar" - sake;
- (v) die ondersoek van sake en koördinerende van inligting waarby staatsstjke betrokke is, gepleeg deur 'n georganiseerde misdaad groep; en
- (vi) in geval van enige onsekerheid met betrekking tot waar en deur wie 'n aangeleentheid in sy bedieningsgebied ondersoek moet word, sal die beslissing van die provinsiale bevelvoerder finaal wees. In die geval van ondersoeke van nasionale omvang sal die beslissing van die bevelvoerder: handelstak finaal wees.

Misdaad vervat in Statute en Regulasie

Rekenmeesters en Ouditeurs;

- (i) die Wet op Openbare Rekenmeesters en Ouditeurs, 1991 (no. 80 van 1991); en
- (ii) die PrivaatWet op die Benaming van Geoktrooieerde Rekenmeesters, 1993 (no. 67 van 1993).

Landbou:

- (i) die Land Bankwet, 1944 (no. 13 van 1944);
- (ii) die Wet op Landboukrediet, 1966 (no 28 van 1966);
- (iii) die Bemarkingwet, 1968 (no. 59 van 1968); en
- (iv) die Wet op Agentskapsverkoop van Landbou produkte, 1975 (no. 12 van 1975).

Bankwese en Betaalmiddele:

- (i) die Wet op Betaalmiddels en Wisselkoerse, 1933 (no. 9 van 1933) (Deviesebeheer regulasies, 1961);
- (ii) die Bankwet, 1990 (no. 94 van 1990);
- (iii) die Wet op Inspeksie van Finansiële Instellings, 1984 (no. 38 van 1984); en
- (iv) die Wet op Finansiële Instellings (Belegging van Fondse), 1984 (no. 39 van 1984).

Maatskappye:

- (i) die Maatskappywet, 1973 (no. 61 van 1973); en
- (ii) die Wet op Beslote Korporasies, 1984 (no. 69 van 1984).

Koöperatiewe Verenigings:

- (i) die Koöperasiewet, 1981 (no. 91 van 1981).

Howe:

- (i) die Wet op Landdroshowe, 1944 (no. 32 van 1944) - Slegs Artikels 74S, 74W en 79.

Straf- en prosesreg:

- (i) die Wet op Korrupsie, 1992 (no. 94 van 1992), slegs omvangryke en/of georganiseerde gevalle; en
- (ii) die Wet op die Opbrengs van Misdaad, 1996 (no. 76 van 1996), slegs waar die opbrengs verkry is uit 'n misdryf wat ingesluit is by die mandaat van die handelstak.

Debiteur en Krediteur:

- (i) die Woekerwet, 1968 (no. 73 van 1968); en

- (ii) die Wet op Deelnemingsverbande, 1981 (no. 55 van 1981).

Boedels:

- (i) die Boedelwet, 1965 (no. 66 van 1965).

Behuising:

- (i) die Wet op die Beheer van Aandele blokke, 1980 (no. 59 van 1980);
- (ii) die Wet op Deeltitels, 1986 (no. 95 van 1986);
- (iii) die Wet op Behuisingsontwikkelskemas vir Afgetrede Persone, 1988 (no. 65 van 1988); en
- (iv) die Wet op die Beheer van Eiendomstyddeling, 1983 (no. 75 van 1983).

Insolvensie:

- (i) die Insolvensiewet, 1936 (no. 24 van 1936)

Versekering:

- (i) die Versekeringswet, 1943 (no. 27 van 1943).

Grond:

- (i) die Wet op die Onderverdeling van Landbougrond, 1970 (no. 70 van 1970); en
- (ii) die Wet op Eiendomsagente, 1976 (no. 112 van 1976).

Regspraktisyns:

- (ii) die Wet op Prokureurs, 1979 (no. 53 van 1979); en
- (iii) die Wet op die Toelating van Advokate, 1964 (no. 112 van 1976).

Welsynsorganisasies:

- (a) die Wet op Onderlinge Hulpverenigings, 1956 (no. 25 van 1956).